

Pamatnostādnes

Pamatnostādnes 3/2018 par VDAR teritoriālo darbības jomu (3. pants)

Versija 2.0.

2019. gada 12. novembris

Līdzšinējās versijas

Versija 2.0.	2019. gada 12. novembris	Pamatnostādņu pieņemšana pēc sabiedriskās apspriešanas
Versija 1.0.	2018. gada 16. novembris	Pamatnostādņu pieņemšana sabiedriskajai apspriešanai

Saturs

levads	4
1 Uzņēmējdarbības vietas kritērija piemērošana — 3. panta 1. punkts	5
2 Darbības mērķorientēšanas kritērija piemērošana — 3. panta 2. punkts	13
3 Apstrāde vietā, kur saskaņā ar starptautiskajām publiskajām tiesībām ir piemērojamas dalībvalsts tiesības.....	22
4 Tādu pārziņu vai apstrādātāju pārstāvji, kuri neveic uzņēmējdarbību Savienībā	23

Eiropas Datu aizsardzības kolēģija,

ņemot vērā 70. panta 1. punkta e) apakšpunktu Eiropas Parlamenta un Padomes 2016. gada 27. aprīļa Regulā (ES) 2016/679 par fizisku personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi un šādu datu brīvu apriti un ar ko atceļ Direktīvu 95/46/EK,

IR PIENĒMUSI ŠĪS PAMATNOSTĀDNES.

IEVADS

Vispārīgās datu aizsardzības regulas¹ (“VDAR” jeb “regula”) teritoriālā darbības joma ir noteikta šīs regulas 3. pantā, un tā atspoguļo ES datu aizsardzības tiesību aktu ievērojamu attīstību salīdzinājumā ar regulējumu, kas bija noteikts Direktīvā 95/46/EK². Daļēji VDAR apstiprina ES likumdevēja un Eiropas Savienības Tiesas (EST) izdarītās izvēles saistībā ar Direktīvu 95/46/EK. Tomēr ir ieviesti svarīgi jauni elementi. Pirmkārt, minētās direktīvas 4. panta galvenais mērķis bija noteikt, kuras dalībvalsts tiesību akti ir piemērojami, savukārt VDAR 3. pantā ir noteikta tieši piemērojama teksta teritoriālā darbības joma. Turklāt direktīvas 4. pantā bija minēta “aprīkojuma izmantošana” Savienības teritorijā kā priekšnosacījums, lai uz tiem pārziņiem, kuri “nav reģistrēti Kopienas teritorijā”, attiecinātu ES datu aizsardzības tiesību aktu darbības jomu, savukārt VDAR 3. pantā šādas atsaucis nav.

VDAR 3. pantā ir atspoguļota likumdevēja iecere nodrošināt datu subjektu tiesību visaptverošu aizsardzību ES un, nosakot datu aizsardzības prasību, izveidot vienlīdzīgus konkurences apstākļus uzņēmumiem, kuri darbojas ES tirgos, saistībā ar datu plūsmām visā pasaulē.

VDAR 3. pantā ir noteikta regulas teritoriālā darbības joma, pamatojoties uz diviem pamatkritērijiem — “uzņēmējdarbības vietas” kritēriju, kā noteikts 3. panta 1. punktā, un “darbības mērķorientēšanas” kritēriju, kā noteikts 3. panta 2. punktā. Ja viens no šiem diviem kritērijiem ir izpildīts, konkrētajai personas datu apstrādei, ko veic attiecīgais pārzinis vai apstrādātājs, piemēro attiecīgos VDAR noteikumus. Turklāt 3. panta 3. punktā ir apstiprināts, ka VDAR piemēro apstrādei vietā, kur saskaņā ar starptautiskajām publiskajām tiesībām ir piemērojamas dalībvalsts tiesības.

Šo pamatnostādņu mērķis ir, panākot vienotu interpretāciju ES datu aizsardzības iestādēs, nodrošināt VDAR konsekventu piemērošanu, kad tiek novērtēts, vai uz konkrētu pārziņa vai apstrādātāja veiktu apstrādi attiecas jaunā ES tiesiskā regulējuma darbības joma. Pamatnostādnēs EDAK izklāsta un precizē kritērijus, uz kuru pamata nosaka VDAR teritoriālās darbības jomas piemērošanu. Šāda vienota interpretācija ir arī būtiska pārziņiem un apstrādātājiem gan ES, gan ārpus tās, lai tie varētu izvērtēt, vai attiecībā uz konkrētu apstrādes darbību tiem ir jāizpilda VDAR.

Tā kā pārziņiem vai apstrādātājiem, kuri neveic uzņēmējdarbību ES, bet iesaistās apstrādes darbībās, uz kurām attiecas 3. panta 2. punkts, ir jāieceļ pārstāvis Savienībā, šajās pamatnostādnēs ir arī dzan

¹ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2016/679 (2016. gada 27. aprīlis) par fizisku personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi un šādu datu brīvu apriti un ar ko atceļ Direktīvu 95/46/EK (Vispārīgā datu aizsardzības regula).

² Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 95/46/EK (1995. gada 24. oktobris) par personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi un šādu datu brīvu apriti.

izskaidrots šāda pārstāvja iecelšanas process atbilstoši 27. pantam un pārstāvja atbildības jomas un pienākumi.

EDAK apliecina, ka tad, ja uz personas datu apstrādi attiecas VDAR teritoriālā darbības joma, šai apstrādei parasti ir piemērojami visi regulas noteikumi. Pamatnostādņēs ir konkrēti aprakstīti dažādi scenāriji, kas ir iespējami atkarībā no apstrādes darbību veida, vienības, kas veic šādas apstrādes darbības, vai šādu vienību atrašanās vietas, un ir sīki izklāstīti katrai situācijai piemērojamie noteikumi. Tāpēc ir svarīgi, lai pārziņi un apstrādātāji, it īpaši tie, kuri piedāvā preces un pakalpojumus starptautiskā līmenī, veiktu savu apstrādes darbību rūpīgu *in concreto* novērtējumu, lai noteiktu, vai uz saistīto personas datu apstrādi attiecas VDAR darbības joma.

EDAK uzsver, ka 3. panta piemērošanas mērķis ir noteikt, vai VDAR darbības joma attiecas uz konkrētu apstrādes darbību, nevis uz personu (fizisku vai juridisku). Tādējādi atkarībā no apstrādes darbības uz noteiktu pārziņa vai apstrādātāja veiktu personas datu apstrādi varētu attiekties regulas darbības joma, savukārt uz citu tā paša pārziņa vai apstrādātāja veiktu personas datu apstrādi regulas darbības joma var neattiekties.

Šīs pamatnostādnes, ko EDAK sākotnēji pieņēma 16. novembrī, tika iesniegtas sabiedriskajai apspriešanai no 2018. gada 23. novembra līdz 2019. gada 18. janvārim, un tās ir atjauninātas, ņemot vērā saņemtās atsauksmes un atbildes.

1 UZŅĒMĒJDARBĪBAS VIETAS KRITĒRIJA PIEMĒROŠANA — 3. PANTA 1. PUNKTS

VDAR 3. panta 1. punktā ir noteikts: *“Šo regulu piemēro personas datu apstrādei saistībā ar darbībām, ko veic pārziņa vai apstrādātāja uzņēmējdarbības vietā Savienībā, neatkarīgi no tā, vai apstrāde notiek vai nenotiek Savienībā.”*

VDAR 3. panta 1. punktā ir atsauce ne tikai uz pārziņa, bet arī uz apstrādātāja uzņēmējdarbības vietu. Tādējādi arī uz apstrādātāja veiktu personas datu apstrādi var attiekties ES tiesību akti, ja apstrādātāja uzņēmējdarbības vieta ir ES.

Ar 3. panta 1. punktu tiek nodrošināts, ka VDAR attiecas uz pārziņa vai apstrādātāja īstenotu apstrādi saistībā ar darbībām, ko veic pārziņa vai apstrādātāja uzņēmējdarbības vietā Savienībā, neatkarīgi no apstrādes faktiskās vietas. Tāpēc, lai noteiktu, vai uz personas datu apstrādi attiecas VDAR atbilstīgi tās 3. panta 1. punktam, EDAK iesaka ievērot trīskāršu pieeju.

Turpmākajās iedaļās ir sīkāk aprakstīta uzņēmējdarbības vietas kritērija piemērošana, pirmkārt, aplūkojot “uzņēmējdarbības vietas” ES definīciju ES datu aizsardzības tiesību aktu nozīmē, otrkārt, izvērtējot, kā ir jāsaprot frāze “saistībā ar darbībām, ko veic pārziņa vai apstrādātāja uzņēmējdarbības vietā Savienībā”, un, visbeidzot, apstiprinot, ka VDAR ir piemērojama neatkarīgi no tā, vai apstrāde saistībā ar darbībām, ko veic attiecīgajā uzņēmējdarbības vietā, notiek vai nenotiek Savienībā.

a) “Uzņēmējdarbības vieta Savienībā”

Pirms apsvērt, ko nozīmē “uzņēmējdarbības vieta Savienībā”, ir jānoskaidro, kurš ir pārzinis vai apstrādātājs konkrētā apstrādes darbībā. Saskaņā ar VDAR 4. panta 7. punktā sniegto definīciju “pārzinis” ir fiziska vai juridiska persona, publiska iestāde, aģentūra vai jebkura cita struktūra, kas viena pati vai kopīgi ar citām nosaka personas datu apstrādes nolūkus un līdzekļus.” Atbilstīgi VDAR 4. panta 8. punktam “apstrādātājs” ir fiziska vai juridiska persona, publiska iestāde, aģentūra vai cita

struktūra, kura pārziņa vārdā apstrādā personas datus.” Kā noteikts attiecīgajā EST judikatūrā un iepriekšējā 29. panta datu aizsardzības darba grupas atzinumā³, uzdevums noteikt, vai vienība ir pārzinis vai apstrādātājs ES datu aizsardzības tiesību aktu nolūkos, ir viens no pamatelementiem novērtējumā par to, vai uz attiecīgo personas datu apstrādi attiecas VDAR.

Lai gan jēdziens “galvenā uzņēmējdarbības vieta” ir definēts VDAR 4. panta 16. punktā, jēdziena “uzņēmējdarbības vieta” definīcija regulas 3. pantā nav sniegta⁴. Tomēr 22. apsvērumā⁵ ir precizēts: *“Uzņēmējdarbības veikšana nozīmē efektīvu un faktisku darbību, ko veic pastāvīga vienība. Šādas vienības juridiskā forma neatkarīgi no tā, vai tā ir filiāle vai meitasuzņēmums ar juridiskas personas statusu, minētajā sakarā nav noteicošais faktors.”*

Šis formulējums ir identisks Direktīvas 95/46/EK 19. apsvērumam, uz kuru ir atsauce vairākos EST nolēmumos, ar kuriem paplašina jēdziena “uzņēmējdarbības vieta” interpretāciju, atkāpjoties no formālas pieejas, saskaņā ar kuru uzņēmumu darbības vieta ir tikai tajā vietā, kur tie ir reģistrēti⁶. EST patiesi ir nospriedusi, ka jēdziens “uzņēmējdarbības veikšana” ietver jebkādu reālu un efektīvu darbību, izmantojot pastāvīgu vienību, pat ja tā ir minimāla⁷. Lai noteiktu, vai vienībai, kuras galvenā mītne ir ārpus Savienības, uzņēmējdarbības vieta ir dalībvalstī, ir jānovērtē gan veidojuma pastāvīguma pakāpe, gan darbības veikšanas realitāte šajā citā dalībvalstī, ņemot vērā attiecīgās saimnieciskās darbības un attiecīgo sniegto pakalpojumu īpatnības. Tas it īpaši attiecas uz uzņēmumiem, kas nodarbojas ar pakalpojumu sniegšanu tikai internetā⁸.

Sliekšnis “pastāvīgas vienības⁹” konstatēšanai faktiski var būt samērā zems, ja pārziņa darbības ir galvenokārt saistītas ar pakalpojumu sniegšanu tiešsaistē. Tādējādi dažos apstākļos viena atsevišķa trešās valsts vienības darbinieka vai starpnieka klātbūtne Savienībā var būt pietiekams pamats, lai šādu struktūru uzskatītu par pastāvīgu vienību (kas ir “uzņēmējdarbības vieta” saskaņā ar 3. panta 1. punktu), ja attiecīgā darbinieka vai starpnieka darbība ir pietiekami stabila. Turpretī, ja darbinieks atrodas ES, bet apstrāde netiek veikta saistībā ar ES esošā darbinieka darbībām Savienībā (t. i., apstrāde ir saistīta ar pārziņa darbībām ārpus ES), tikai tas vien, ka darbinieks atrodas ES, nav pietiekams pamats, lai uz attiecīgo apstrādi attiecinātu VDAR darbības jomu. Citiem vārdiem sakot, tikai darbinieka klātbūtne ES pati par sevi nav pietiekams iemesls, lai būtu piemērojama VDAR, jo, lai uz konkrēto apstrādi attiecinātu VDAR darbības jomu, apstrādei arī jābūt veiktai saistībā ar ES esošā darbinieka darbībām.

Fakts, ka trešās valsts vienībai, kas atbild par datu apstrādi, nav filiāles vai meitasuzņēmuma dalībvalstī, neizslēdz, ka šādai vienībai var būt uzņēmējdarbības vieta dalībvalstī ES datu aizsardzības tiesību aktu

³ 29. panta datu aizsardzības grupa, WP 169 — Atzinums 1/2010 par “personas datu apstrādātāja” [“pārziņa”] un “apstrādātāja” jēdzienu, kas pieņemts 2010. gada 16. februārī un ko pārskata EDAK.

⁴ “Galvenās uzņēmējdarbības vietas” definīcija ir būtiska galvenokārt tādēļ, lai noteiktu attiecīgo uzraudzības iestāžu kompetenci saskaņā ar VDAR 56. pantu. Sk. 29. panta datu aizsardzības grupas Pamatnostādnes pārziņa vai apstrādātāja vadošās uzraudzības iestādes noteikšanai (16/LV WP 244, vers. 01) — apstiprinājusi EDAK.

⁵ VDAR 22. apsvēruma: *“Personas datu apstrādei, kas notiek saistībā ar darbībām, ko veic pārziņa vai apstrādātāja uzņēmējdarbībā [uzņēmējdarbības vietā] Savienībā, būtu jānotiek saskaņā ar šo regulu neatkarīgi no tā, vai pati apstrāde notiek Savienībā. Uzņēmējdarbības veikšana nozīmē efektīvu un faktisku darbību, ko veic pastāvīga vienība. Šādas vienības juridiskā forma neatkarīgi no tā, vai tā ir filiāle vai meitasuzņēmums ar juridiskas personas statusu, minētajā sakarā nav noteicošais faktors.”*

⁶ Sk. jo īpaši spriedumus lietās *Google Spain SL, Google Inc. / AEPD, Mario Costeja González (C-131/12)*, *Weltimmo / NAIH (C-230/14)*, *Verein für Konsumenteninformation / Amazon EU (C-191/15)* un *Wirtschaftsakademie Schleswig-Holstein (C-210/16)*.

⁷ *Weltimmo*, 31. punkts.

⁸ *Weltimmo*, 29. punkts.

⁹ *Weltimmo*, 31. punkts.

nozīmē. Lai gan jēdziens “uzņēmējdarbības vieta” ir plašs, tas nav neierobežots. Nav iespējams secināt, ka trešās valsts ES vienībai uzņēmējdarbības vieta ir ES, tikai tāpēc vien, ka uzņēmuma tīmekļa vietne ir piekļūstama Savienībā¹⁰.

1. piemērs. Autobūves uzņēmumam, kura galvenais birojs ir ASV, ir tam pilnīgi piederošs meitasuzņēmums, kura mītne ir Briselē un kurš pārrauga visas darbības Eiropā, tostarp tirgvedības un reklāmas darbības.

Beļģijas filiāli var uzskatīt par pastāvīgu vienību, kas īsteno reālas un efektīvas darbības, ņemot vērā autobūves uzņēmuma saimnieciskās darbības veidu. Tādējādi Beļģijas filiāli varētu uzskatīt par uzņēmējdarbības vietu Savienībā VDAR nozīmē.

Kad ir secināts, ka pārzinis vai apstrādātājs veic uzņēmējdarbību ES, kā nākamā būtu jāveic *in concreto* analīze, lai noskaidrotu, vai attiecīgā apstrāde tiek īstenota saistībā ar darbībām, ko veic attiecīgajā uzņēmējdarbības vietā, un tādējādi noteiktu, vai ir piemērojams 3. panta 1. punkts. Ja pārzinis vai apstrādātājs, kas veic uzņēmējdarbību ārpus Savienības, dalībvalsts teritorijā īsteno “reālu un efektīvu darbību, izmantojot stabilu veidojumu [pastāvīgu vienību], pat ja tā ir minimāla”, neatkarīgi no veidojuma [vienības] juridiskās formas (piemēram, meitasuzņēmums, filiāle, birojs u. tml.), var uzskatīt, ka šādam pārzinim vai apstrādātājam uzņēmējdarbības vieta ir attiecīgajā dalībvalstī¹¹. Tāpēc ir svarīgi apsvērt, vai personas datu apstrāde notiek “saistībā ar darbībām”, ko veic šādā uzņēmējdarbības vietā, kā uzsvērts 22. apsvērumā.

b) Personas datu apstrāde “saistībā ar darbībām”, ko veic uzņēmējdarbības vietā

Regulas 3. panta 1. punktā ir apstiprināts, ka nav nepieciešams, lai konkrēto apstrādi veiktu tieši attiecīgā ES uzņēmējdarbības vieta pati; pārzinim vai apstrādātājam būs piemērojami VDAR noteiktie pienākumi ikreiz, kad vien apstrāde notiks “saistībā ar darbībām”, ko veic tā attiecīgajā uzņēmējdarbības vietā Savienībā. EDAK iesaka, ka tas, vai apstrāde tiek veikta saistībā ar pārziņa vai apstrādātāja uzņēmējdarbības vietu Savienībā saskaņā ar 3. panta 1. punktu, būtu jānosaka katrā individuālā gadījumā un pamatojoties uz *in concreto* analīzi. Katrs scenārijs ir jāizvērtē pēc būtības, ņemot vērā lietas konkrētos faktus.

EDAK uzskata, ka 3. panta 1. punkta nozīmē “apstrāde saistībā ar darbībām, ko veic pārziņa vai apstrādātāja uzņēmējdarbības vietā,” ir jāinterpretē, ņemot vērā attiecīgo judikatūru. No vienas puses, lai izpildītu mērķi nodrošināt efektīvu un pilnīgu aizsardzību, frāzes “saistībā ar darbībām, ko veic uzņēmējdarbības vietā,” nozīmi nevar interpretēt ierobežojoši¹². No otras puses, uzņēmējdarbības vietas esība VDAR nozīmē nebūtu jāinterpretē pārāk plaši, lai nevarētu secināt, ka jebkāda klātbūtne ES, pat ja tai ir ļoti attāla saikne ar trešās valsts vienības veiktām datu apstrādes darbībām, ir pietiekama, lai uz šādu apstrādi attiecinātu ES datu aizsardzības tiesību aktus. Noteikta saimnieciskā darbība, ko veic trešās valsts vienība dalībvalstī, patiešām var būt tik attāli saistīta ar personas datu

¹⁰ EST, *Verein für Konsumenteninformation / Amazon EU Sarl*, lieta C-191/15, 2016. gada 28. jūlijs, 76. punkts (turpmāk “*Verein für Konsumenteninformation*”).

¹¹ Sk. jo īpaši sprieduma *Weltimmo* lietā 29. punktu, kurā ir uzsvērts jēdziena “nodibinājums” [uzņēmējdarbības vieta] elastīga definīcija un ir precizēts, ka “ir jāvērtē gan veidojuma [vienības] pastāvīguma pakāpe, gan darbības veikšanas realitāte šajā citā dalībvalstī, ņemot vērā attiecīgās saimnieciskās darbības un attiecīgo sniegto pakalpojumu īpatnības.”

¹² *Weltimmo*, 25. punkts, un *Google Spain*, 53. punkts.

apstrādi, ka ar saimnieciskas darbības esību ES vien nepietiek, lai uz trešās valsts vienības veikto datu apstrādi attiecinātu ES datu aizsardzības tiesību aktus¹³.

To, vai pārzinis vai apstrādātājs apstrādi veic tā uzņēmējdarbības vietā Savienībā, ir vieglāk noteikt, ja ņem vērā turpmāk norādītos divus faktoros.

i) Saistība starp datu pārzini vai apstrādātāju ārpus Savienības un tā vietējo uzņēmējdarbības vietu Savienībā

Datu apstrādes darbības, ko veic datu pārzinis vai apstrādātājs ārpus ES, var būt nesaraunami saistītas ar vietēju uzņēmējdarbības vietu dalībvalstī, tāpēc tām var būt piemērojami ES tiesību akti, pat ja attiecīgajai vietējai uzņēmējdarbības vietai faktiski nav nekādas lomas pašā datu apstrādē¹⁴. Ja individuālā gadījuma faktu analīze liecina, ka pastāv nesaraujama saikne starp personas datu apstrādi, ko veic pārzinis vai apstrādātājs no trešās valsts, un darbībām uzņēmējdarbības vietā ES, šādai trešās valsts vienības veiktai apstrādei piemēro ES tiesību aktus neatkarīgi no tā, vai uzņēmējdarbības vietai ES ir loma attiecīgajā datu apstrādē¹⁵.

ii) Ieņēmumu gūšana Savienībā

Ja vietēja uzņēmējdarbības vieta gūst ieņēmumus ES tādā mērā, ka šādas darbības var uzskatīt par “nesaraunami saistītām” ar personas datu apstrādi, kas notiek ārpus ES, un personām, kas atrodas ES, tas var liecināt, ka apstrāde, ko veic pārzinis vai apstrādātājs no trešās valsts, notiek “saistībā ar darbībām uzņēmējdarbības vietā ES”, un tas var būt pietiekami, lai šādai apstrādei piemērotu ES tiesību aktus¹⁶.

EDAK iesaka trešo valstu organizācijām veikt to apstrādes darbību novērtējumu, vispirms nosakot, vai tiek apstrādāti personas dati, un pēc tam apzinot iespējamo saistību starp darbību, kādai dati tiek apstrādāti, un darbībām, ko veic saistībā ar jebkādu organizācijas klātbūtni Savienībā. Ja šāda saistība tiek konstatēta, tās veidam būs galvenā nozīme, nosakot, vai attiecīgajai apstrādei ir piemērojama VDAR, un minētā saistība ir jānovērtē, *inter alia* pamatojoties uz abiem iepriekš uzskaitītajiem elementiem.

2. piemērs. Uzņēmums, kura birojs atrodas Ķīnā, uztur e-komercijas tīmekļa vietni. Personas datu apstrādes darbības uzņēmums veic tikai Ķīnā. Ķīnas uzņēmums ir nodibinājis biroju Eiropā (Berlīnē), kura uzdevums ir vadīt un īstenot uz ES tirgu vērstas komerciālās izpētes un tirgvedības kampaņas.

Šajā gadījumā var uzskatīt, ka Berlīnē esošā Eiropas biroja darbības ir nesaraunami saistītas ar personas datu apstrādi, ko veic Ķīnas e-komercijas tīmekļa vietne, ciktāl uz ES tirgu vērstās komerciālās izpētes un tirgvedības kampaņas mērķis ir nodrošināt e-komercijas tīmekļa vietnes piedāvātā pakalpojuma rentabilitāti. Personas datu apstrāde, ko veic Ķīnas uzņēmums saistībā ar tirdzniecību ES, patiešām ir nesaraunami saistīta ar Eiropas biroja darbībām Berlīnē saistībā ar komerciālās izpētes un tirgvedības

¹³ 29. panta datu aizsardzības darba grupa, WP 179 atjauninājums — Atzinuma 8/2010 par piemērojamiem tiesību aktiem atjauninājums, ņemot vērā EST spriedumu lietā *Google Spain*, 2015. gada 16. decembris.

¹⁴ EST, *Google Spain*, lieta C-131/12.

¹⁵ 29. panta datu aizsardzības darba grupa, WP 179 atjauninājums — Atzinuma 8/2010 par piemērojamiem tiesību aktiem atjauninājums, ņemot vērā EST spriedumu lietā *Google Spain*, 2015. gada 16. decembris.

¹⁶ Šāda situācija var būt, piemēram, gadījumā, kad ārvalsts uzņēmējam ir tirdzniecības vieta vai cita veida klātbūtne ES, pat ja tirdzniecības vietai nav lomas faktiskajā datu apstrādē, it īpaši ja apstrāde notiek saistībā ar tirdzniecību ES un uzņēmējdarbības vietas darbības ir vērstas uz to dalībvalstu iedzīvotājiem, kurās atrodas uzņēmējdarbības vieta (WP 179 atjauninājums).

kampanu, kas ir vērsta uz ES tirgu. Tāpēc personas datu apstrādi, ko veic Ķīnas uzņēmums saistībā ar tirdzniecību ES, var uzskatīt par īstenotu saistībā ar darbībām, ko veic Eiropas birojs kā uzņēmējdarbības vieta Savienībā. Līdz ar to uz šo apstrādes darbību, ko veic Ķīnas uzņēmums, attiecas VDAR noteikumi atbilstoši 3. panta 1. punktam.

3. piemērs. Viesnīcu un atpūtas namu ķēde Dienvidāfrikā savā tīmekļa vietnē piedāvā kompleksus piedāvājumus, kas pieejami angļu, vācu, franču un spāņu valodā. Uzņēmumam nav biroja, pārstāvniecības vai pastāvīgas vienības ES.

Šajā gadījumā, tā kā viesnīcu un atpūtas namu ķēdei nav pārstāvniecības vai pastāvīgas vienības Savienības teritorijā, nevienu vienību, kas saistīta ar šo datu pārzini Dienvidāfrikā, nevar uzskatīt par uzņēmējdarbības vietu ES VDAR nozīmē. Tāpēc uz konkrēto apstrādi nevar attiecināt VDAR noteikumus atbilstoši 3. panta 1. punktam.

Tomēr ir jāveic *in concreto* analīze par to, vai uz apstrādi, ko īsteno šis datu pārzinis, kurš veic uzņēmējdarbību ārpus ES, var attiecināt VDAR atbilstoši 3. panta 2. punktam.

c) [VDAR piemērošana pārziņa vai apstrādātāja uzņēmējdarbības vietai Savienībā neatkarīgi no tā, vai apstrāde notiek vai nenotiek Savienībā](#)

Saskaņā ar 3. panta 1. punktu, ja personas datu apstrāde notiek saistībā ar darbībām, ko veic pārziņa vai apstrādātāja uzņēmējdarbības vietā Savienībā, ir piemērojama VDAR un saistītie pienākumi, kas attiecas uz konkrēto datu pārzini vai apstrādātāju.

VDAR ir noteikts, ka regulu piemēro apstrādei saistībā ar darbībām, ko veic uzņēmējdarbības vietā ES, “*neatkarīgi no tā, vai apstrāde notiek vai nenotiek Savienībā.*” Tieši datu pārziņa vai apstrādātāja klātbūtne ES ar uzņēmējdarbības vietas starpniecību un fakts, ka apstrāde notiek saistībā ar darbībām, ko veic uzņēmējdarbības vietā, ir apstākļi, kuru dēļ apstrādes darbībām ir piemērojama VDAR. Tāpēc, nosakot, vai uz apstrādi saistībā ar darbībām, ko veic uzņēmējdarbības vietā ES, attiecas VDAR darbības joma, apstrādes vietai nav būtiskas nozīmes.

4. piemērs. Francijas uzņēmums ir izstrādājis automobiļu koplietošanas lietojumprogrammu, kas paredzēta vienīgi klientiem Marokā, Alžīrijā un Tunisijā. Šis pakalpojums ir pieejams tikai minētajās trijās valstīs, bet visas personas datu apstrādes darbības veic datu pārzinis Francijā.

Lai gan personas datu vākšana notiek trešās valstīs, to turpmākā apstrāde šajā gadījumā notiek saistībā ar darbībām, ko veic datu pārziņa uzņēmējdarbības vietā Savienībā. Tāpēc, kaut arī apstrāde ir saistīta ar tādu datu subjektu personas datiem, kuri neatrodas Savienībā, Francijas uzņēmuma veiktajai apstrādei piemēro VDAR noteikumus atbilstoši 3. panta 1. punktam.

5. piemērs. Farmācijas uzņēmums, kura galvenais birojs atrodas Stokholmā, visas personas datu apstrādes darbības saistībā ar tā klīnisko izmēģinājumu datiem veic savā filiālē Singapūrā.

Šajā gadījumā, lai gan apstrādes darbības notiek Singapūrā, apstrāde notiek saistībā ar farmācijas uzņēmuma darbībām Stokholmā, t. i., tāda datu pārziņa darbībām, kas veic uzņēmējdarbību Savienībā. Tāpēc šādi apstrādei ir piemērojami VDAR noteikumi atbilstoši tās 3. panta 1. punktam.

Nosakot VDAR teritoriālo darbības jomu, saskaņā ar 3. panta 1. punktu svarīga nozīme ir tam, kur ģeogrāfiski atrodas

- pats pārzinis vai apstrādātājs (vai tas veic uzņēmējdarbību Savienībā vai ārpus tās?);

- jebkura pārziņa vai apstrādātāja no trešās valsts komerciālā klātbūtne (vai tā uzņēmējdarbības vieta ir ES?).

Tomēr 3. panta 1. punkta nozīmē ģeogrāfiskā atrašanās vieta nav būtiska attiecībā uz vietu, kur notiek apstrāde, vai attiecībā uz konkrēto datu subjektu atrašanās vietu.

VDAR 3. panta 1. punkta formulējums neierobežo VDAR piemērošanu tikai uz Savienībā esošu personu personas datu apstrādi. Tāpēc EDAK uzskata, ka uz jebkuru personas datu apstrādi saistībā ar darbībām, ko veic pārziņa vai apstrādātāja uzņēmējdarbības vietā Savienībā, attiecas VDAR darbības joma neatkarīgi no tā datu subjekta atrašanās vietas vai valstspiederības, kura personas dati tiek apstrādāti. Šādu pieeju pamato VDAR 14. apsvēruma, kurā ir noteikts: *“Šajā regulā noteiktajai aizsardzībai attiecībā uz personas datu apstrādi būtu jāattiecas uz fiziskām personām neatkarīgi no to valstspiederības vai dzīvesvietas.”*

d) Uzņēmējdarbības vietas kritērija piemērošana pārzinim un apstrādātājam

Par apstrādes darbībām, uz kurām attiecas 3. panta 1. punkta darbības joma, EDAK uzskata, ka šie noteikumi ir attiecināmi uz pārzinim un apstrādātājiem, kuri apstrādi veic saistībā ar darbībām, ko veic to attiecīgajā uzņēmējdarbības vietā ES. Atzīstot, ka prasības, kas piemērojamas saistības noteikšanai starp pārzini un apstrādātāju¹⁷, neatšķiras atkarībā no pārziņa un apstrādātāja uzņēmējdarbības vietas ģeogrāfiskās atrašanās vietas, EDAK tomēr uzskata, ka tad, kad runa ir par to dažādo pienākumu noteikšanu, kuri ir jāizpilda, jo ir piemērojama VDAR atbilstoši tās 3. panta 1. punktam, katras vienības veiktā apstrāde ir jāskata atsevišķi.

VDAR ir paredzēti dažādi un īpaši uz datu pārzinim un apstrādātājiem attiecināmi noteikumi vai pienākumi, un gadījumos, kad datu pārzinim vai apstrādātājam ir piemērojama VDAR saskaņā ar 3. panta 1. punktu, saistītie pienākumi ir attiecīgi piemērojami katram no tiem atsevišķi. Šajā kontekstā EDAK jo īpaši uzskata, ka apstrādātājs ES nebūtu uzskatāms par datu pārziņa uzņēmējdarbības vietu 3. panta 1. punkta nozīmē tikai tāpēc vien, ka tas darbojas kā apstrādātājs pārziņa vārdā.

Tas, kas pastāv saistība starp pārzini un apstrādātāju, nebūt nenozīmē, ka VDAR ir piemērojama gan pārzinim, gan apstrādātājam, ja kāda no šīm vienībām uzņēmējdarbību neveic Savienībā.

Organizācija, kas apstrādā personas datus citas organizācijas (klienta uzņēmuma) vārdā un atbilstoši tās norādījumiem, ir apstrādātājs attiecībā pret klienta uzņēmumu (pārzini). Ja apstrādātājs veic uzņēmējdarbību Savienībā, tam ir jāizpilda pienākumi, kas apstrādātājiem noteikti ar VDAR (“apstrādātāju pienākumi saskaņā ar VDAR”). Ja arī pārzinis, kas sniedz norādījumus apstrādātājam, atrodas Savienībā, attiecīgajam pārzinim ir jāizpilda pienākumi, kas pārzinim noteikti ar VDAR (“pārziņu pienākumi saskaņā ar VDAR”). Pārziņa īstenota apstrādes darbība, uz ko attiecas VDAR darbības joma atbilstoši 3. panta 1. punktam, nav izslēdzama no regulas darbības jomas tikai tāpēc vien, ka pārzinis sniedz norādījumus apstrādātājam, kurš veic uzņēmējdarbību Savienībā, veikt attiecīgo apstrādi tā vārdā.

¹⁷ EDAK atgādina, ka saskaņā ar 28. pantu apstrādes darbības, ko veic apstrādātājs pārziņa vārdā, reglamentē ar līgumu vai ar citu juridisku aktu saskaņā ar Savienības vai dalībvalsts tiesību aktiem, kas ir saistošs apstrādātājam un pārzinim, un ka pārziņi piesaista tikai tādus apstrādātājus, kuri sniedz pietiekamas garantijas, ka tiks īstenoti atbilstoši pasākumi tādā veidā, ka apstrādē tiks ievērotas VDAR prasības un tiks nodrošināta datu subjektu tiesību aizsardzība.

i) Apstrāde, ko veic pārzinis, kurš veic uzņēmējdarbību ES un kurš sniedz norādījumus apstrādātājam, kas neveic uzņēmējdarbību Savienībā

Ja pārzinis, uz kuru attiecas VDAR, izvēlas konkrētas apstrādes darbības veikšanai piesaistīt apstrādātāju, kas atrodas ārpus Savienības, pārzinim ar līgumu vai citu juridisku aktu būs jānodrošina, ka apstrādātājs datus apstrādā saskaņā ar VDAR. VDAR 28. panta 3. punktā ir noteikts, ka apstrādi, ko veic apstrādātājs, reglamentē ar līgumu vai ar citu juridisku aktu. Tāpēc pārzinim būs jānodrošina, ka tam ar apstrādātāju ir noslēgts līgums, kurā ņemtas vērā visas 28. panta 3. punktā noteiktās prasības. Turklāt ir iespējams, ka pārzinim, lai nodrošinātu, ka tas izpilda 28. panta 1. punktā noteiktos pienākumus — proti, izmanto tikai tādu apstrādātāju, kas sniedz pietiekamas garantijas par to, ka pasākumi tiks īstenoti tā, lai apstrāde atbilstu regulas prasībām un nodrošinātu datu subjektu tiesību aizsardzību — būs jāapsver iespēja ar līgumu noteikt pienākumus, kuri VDAR ir paredzēti attiecībā uz apstrādātājiem, kuriem šo regulu piemēro. Citiem vārdiem sakot, pārzinim jānodrošina, lai apstrādātājs, uz kuru neattiecas VDAR, izpildītu 28. panta 3. punktā minētos pienākumus, kuri tiek reglamentēti ar līgumu vai citu juridisku aktu atbilstoši Savienības vai dalībvalsts tiesību aktiem.

Tādējādi apstrādātājam, kas atrodas ārpus Savienības, netieši kļūst piemērojami daži pienākumi, ko piemēro pārzinim, uz kuriem attiecas VDAR, atbilstoši 28. pantā noteiktajai līgumiskajai kārtībai. Turklāt var būt piemērojami VDAR V nodaļas noteikumi.

6. piemērs. Somijas pētniecības institūts veic pētījumu par sāmiem. Institūts sāk projektu, kas attiecas tikai uz sāmiem Krievijā. Šim projektam institūts izmanto datu apstrādātāju, kas atrodas Kanādā.

Somijas pārzinim ir pienākums izmantot tikai tādus apstrādātājus, kuri sniedz pietiekamas garantijas par to, ka atbilstošie pasākumi tiks īstenoti tā, lai apstrāde atbilstu VDAR prasībām un nodrošinātu datu subjektu tiesību aizsardzību. Somijas pārzinim ir jānoslēdz ar Kanādas apstrādātāju vienošanās par datu apstrādi, un šajā juridiskajā aktā jānosaka apstrādātāja pienākumi.

ii) Apstrāde saistībā ar darbībām, ko veic apstrādātāja uzņēmējdarbības vietā Savienībā

Lai gan judikatūra sniedz skaidru izpratni par to, kādas sekas ir apstrādei saistībā ar darbībām, ko veic pārziņa uzņēmējdarbības vietā ES, tas, kādas sekas ir apstrādei saistībā ar darbībām, ko veic apstrādātāja uzņēmējdarbības vietā ES, ir mazāk skaidrs.

EDAK uzsver, ka, nosakot, vai katra no šīm pusēm pati par sevi “veic uzņēmējdarbību Savienībā”, ir svarīgi pārziņa un apstrādātāja uzņēmējdarbības vietu aplūkot atsevišķi.

Vispirms jānoskaidro, vai pats pārzinis veic uzņēmējdarbību Savienībā un vai apstrāde notiek saistībā ar darbībām, ko veic attiecīgajā uzņēmējdarbības vietā. Ja pieņem, ka nav jānoskaidro, ka pārzinis apstrādi veic saistībā ar darbībām, ko veic tā uzņēmējdarbības vietā Savienībā, tad uz pārzini neattiecas pārziņa pienākumi saskaņā ar VDAR atbilstoši 3. panta 1. punktam (lai gan uz to var būt attiecināms 3. panta 2. punkts). Apstrādātāja uzņēmējdarbības vietu ES neuzskata par darbības vietu attiecībā uz pārzini, ja vien nav citu būtisku faktoru.

Tad rodas atsevišķs jautājums par to, vai apstrādātājs veic apstrādi saistībā ar tā uzņēmējdarbības vietu Savienībā. Ja tā ir, tad uz apstrādātāju attiecas apstrādātāja pienākumi saskaņā ar VDAR atbilstoši 3. panta 1. punktam. Tomēr tas nav iemesls, lai uz pārzini no trešās valsts attiecinātu VDAR noteiktos pārziņa pienākumus. Citiem vārdiem sakot, uz pārzini “no trešās valsts” (kā aprakstīts iepriekš) VDAR netiks attiecināta tikai tāpēc vien, ka tas izvēlas izmantot apstrādātāju Savienībā.

Pārzinis, kurš sniedz norādījumus apstrādātājam Savienībā un uz kuru neattiecas VDAR, neveic apstrādi “saistībā ar apstrādātāja darbībām Savienībā”. Apstrāde tiek veikta saistībā ar paša pārziņa darbībām;

apstrādātājs tikai sniedz apstrādes pakalpojumu¹⁸, kas nav “nesaraujami saistīts” ar pārziņa darbībām. Kā norādīts iepriekš, EDAK uzskata, ka gadījumā, ja datu apstrādātājs veic uzņēmējdarbību Savienībā un veic apstrādi tāda datu pārziņa vārdā, kurš veic uzņēmējdarbību ārpus Savienības un uz kuru neattiecas VDAR atbilstoši 3. panta 2. punktam, datu pārziņa veiktās apstrādes darbības neuzskata par tādām, uz kurām attiecas VDAR teritoriālā darbības joma tikai tāpēc vien, ka datus pārziņa vārdā apstrādā apstrādātājs, kas veic uzņēmējdarbību Savienībā. Tomēr, lai gan datu pārzinis neveic uzņēmējdarbību Savienībā un uz to neattiecas VDAR noteikumi atbilstoši 3. panta 2. punktam, uz datu apstrādātāju (tā kā tas veic uzņēmējdarbību Savienībā) būs attiecināmi attiecīgie VDAR noteikumi atbilstoši 3. panta 1. punktam.

7. piemērs. Meksikas mazumtirdzniecības uzņēmums noslēdz līgumu ar apstrādātāju, kas veic uzņēmējdarbību Spānijā, par Meksikas uzņēmuma klientu personas datu apstrādi. Meksikas uzņēmums savus pakalpojumus piedāvā Meksikas tirgū un tos vērš uz Meksikas tirgu, un tā veiktā apstrāde attiecas tikai uz datu subjektiem, kuri atrodas ārpus Savienības.

Šajā gadījumā Meksikas mazumtirdzniecības uzņēmums savu darbību nevērš uz personām Savienības teritorijā, piedāvājot preces vai pakalpojumus, un tas nenovēro personu uzvedību Savienības teritorijā. Tāpēc uz apstrādi, ko īsteno datu pārzinis, kurš veic uzņēmējdarbību ārpus Savienības, neattiecas VDAR atbilstoši 3. panta 2. punktam.

VDAR noteikumi neattiecas uz datu pārzini atbilstoši 3. panta 1. punktam, jo tas neveic personas datu apstrādi saistībā ar darbībām, ko veic uzņēmējdarbības vietā Savienībā. Datu apstrādātājs veic uzņēmējdarbību Spānijā, tāpēc uz tā veikto apstrādi attiecas VDAR darbības joma atbilstoši 3. panta 1. punktam. Apstrādātājam ir jāizpilda apstrādātāja pienākumi, kas ar regulu noteikti attiecībā uz jebkuru apstrādi, ko tas veic saistībā ar savām darbībām.

Ja datu apstrādātājs, kurš veic uzņēmējdarbību Savienībā, veic apstrādi tāda datu pārziņa vārdā, kurš neveic ar apstrādes darbību saistītu uzņēmējdarbību Savienībā, un ja uz šādu apstrādi neattiecas VDAR teritoriālā darbības joma atbilstoši 3. panta 2. punktam, uz apstrādātāju attiecas šādi attiecīgie VDAR noteikumi, kas ir tieši piemērojami datu apstrādātājiem:

- pienākumi, kas apstrādātājiem noteikti 28. panta 2., 3., 4., 5. un 6. punktā, saistībā ar vienošanās noslēgšanu par datu apstrādi, izņemot pienākumus, kas saistīti ar palīdzības sniegšanu datu pārzinim tā (pārziņa) pienākumu izpildē saskaņā ar VDAR;
- apstrādātājs un jebkura persona, kas darbojas pārziņa vai apstrādātāja pakļautībā un kam ir piekļuve personas datiem, neapstrādā minētos datus citādi, kā vien atbilstoši pārziņa norādījumiem, ja vien to darīt nepieprasa Savienības vai dalībvalsts tiesību akti atbilstoši 29. pantam un 32. panta 4. punktam;
- attiecīgā gadījumā apstrādātājs uztur visu pārziņa vārdā veikto apstrādes darbību kategoriju reģistru atbilstoši 30. panta 2. punktam.
- attiecīgā gadījumā apstrādātājs pēc pieprasījuma sadarbojas ar uzraudzības iestādi tās uzdevumu izpildē atbilstoši 31. pantam;
- apstrādātājs īsteno atbilstīgus tehniskus un organizatoriskus pasākumus, lai nodrošinātu tādu drošības līmeni, kas atbilst riskam, atbilstoši 32. pantam;
- apstrādātājs, tiklīdz tam ir kļuvis zināms personas datu aizsardzības pārkāpums, bez nepamatotas kavēšanās paziņo par to pārzinim atbilstoši 33. pantam;
- attiecīgā gadījumā apstrādātājs ieceļ datu aizsardzības speciālistu atbilstoši 37. un 38. pantam;

¹⁸ Apstrādes pakalpojuma piedāvājumu šajā kontekstā arī nevar uzskatīt par pakalpojuma piedāvājumu datu subjektiem Savienībā.

- noteikumi par personas datu nosūtīšanu uz trešām valstīm vai starptautiskām organizācijām atbilstoši V nodaļai.

Turklāt EDAK atgādina, ka, tā kā šāda apstrāde notiktu saistībā ar darbībām, ko veic apstrādātāja uzņēmējdarbības vietā Savienībā, apstrādātājam būtu jānodrošina, ka apstrāde būs likumīga attiecībā uz citiem pienākumiem, ko paredz ES vai valsts tiesību akti. VDAR 28. panta 3. punktā ir arī norādīts, ka *“apstrādātājs nekavējoties informē pārzini, ja, viņaprāt, kāds norādījums pārkāpj šo regulu vai citus Savienības vai dalībvalstu datu aizsardzības noteikumus.”*

Atbilstoši 29. panta datu aizsardzības darba grupas iepriekšējām nostājām EDAK uzskata, ka Savienības teritoriju nevar izmantot kā “datu patvērumu”, piemēram, kad apstrādes darbība ir saistīta ar nepieņemamiem ētikas pārkāpumiem¹⁹, un ka ikvienam datu apstrādātājam, kurš veic uzņēmējdarbību Savienībā, jebkurā gadījumā papildus piemērojamiem ES datu aizsardzības tiesību aktiem būs jāizpilda konkrēti juridiski pienākumi, jo īpaši Eiropas un valstu noteikumi par sabiedrisko kārtību, neatkarīgi no datu pārziņa atrašanās vietas. Šajā apsvērumā ir ņemts vērā arī fakts, ka, īstenojot ES tiesību aktus, uz noteikumiem, kuri izriet no VDAR un ar to saistītajām valsts tiesību normām, attiecas Savienības Pamattiesību harta²⁰. Tomēr tas neuzliek pārziņiem ārpus Savienības papildu pienākumus attiecībā uz apstrādi, uz kuru neattiecas VDAR teritoriālā darbības joma.

2 DARBĪBAS MĒRĶORIENTĒŠANAS KRITĒRIJA PIEMĒROŠANA —

3. PANTA 2. PUNKTS

Tas, ka uzņēmējdarbības vieta nav Savienībā, nenozīmē, ka apstrādes darbības, ko īsteno datu pārzinis vai apstrādātājs, kurš veic uzņēmējdarbību trešā valstī, ir izslēgtas no VDAR darbības jomas, jo 3. panta 2. punktā ir izklāstīti apstākļi, kādos VDAR ir piemērojama pārzinim vai apstrādātājam, kurš neveic uzņēmējdarbību Savienībā, atkarībā no tā veiktajām apstrādes darbībām.

Saistībā ar to EDAK apstiprina, ka gadījumā, ja pārziņa vai apstrādātāja uzņēmējdarbības vieta neatrodas Savienībā, tas nevar izmantot VDAR 56. pantā paredzēto vienas pieturas aģentūras mehānismu. VDAR paredzētais sadarbības un konsekvences mehānisms ir piemērojams tikai pārziņiem un apstrādātājiem, kuru uzņēmējdarbības vieta vai vietas atrodas Eiropas Savienībā²¹.

Lai gan šo pamatnostādņu mērķis ir precizēt VDAR teritoriālo darbības jomu, EDAK arī vēlas uzsvērt, ka pārziņiem un apstrādātājiem būs jāņem vērā arī citi piemērojami dokumenti, piemēram, ES vai dalībvalstu nozaru tiesību akti un vietējie tiesību akti. Vairāki VDAR noteikumi patiešām ļauj dalībvalstīm ieviest papildu nosacījumus un noteikt īpašu datu aizsardzības regulējumu valsts līmenī konkrētās jomās vai attiecībā uz konkrētām apstrādes situācijām. Tāpēc pārziņiem un apstrādātājiem jānodrošina, ka tie zina un ievēro šādus papildu nosacījumus un regulējumus, kas katrā dalībvalstī var atšķirties. Katrā dalībvalstī piemērojami datu aizsardzības noteikumi jo īpaši atšķiras attiecībā uz 8. pantu (kas paredz, ka vecums, kādā bērni var sniegt derīgu piekrišanu viņu personas datu apstrādei, ko veic informācijas sabiedrības pakalpojumu sniedzēji, var būt no 13 līdz 16 gadiem), 9. pantu (saistībā ar īpašu datu kategoriju apstrādi), 23. pantu (ierobežojumi) vai VDAR IX nodaļā iekļautajiem noteikumiem (vārda un informācijas brīvība, publiska piekļuve oficiāliem dokumentiem, valsts

¹⁹ 29. panta datu aizsardzības darba grupa, WP 169 — Atzinums 1/2010 par “personas datu apstrādātāja” [“pārziņa”] un “apstrādātāja” jēdzienu, kas pieņemts 2010. gada 16. februārī un ko pārskata EDAK.

²⁰ Eiropas Savienības Pamattiesību harta, 2012/C 326/02.

²¹ 29. panta datu aizsardzības darba grupa, WP 244, vers. 01, 2016. gada 13. decembris, Pamatnostādnes pārziņa vai apstrādātāja vadošās uzraudzības iestādes noteikšanai — apstiprinājusi EDAK.

identifikācijas numurs, nodarbinātības konteksts, apstrāde arhivēšanas nolūkos sabiedrības interesēs, zinātniskās vai vēstures pētniecības nolūkos vai statistikas nolūkos, slepenība, baznīcas un reliģiskas apvienības).

VDAR 3. panta 2. punktā ir noteikts: *“Šo regulu piemēro Savienībā esošu datu subjektu personas datu apstrādei, ko veic pārzinis vai apstrādātājs, kas neveic uzņēmējdarbību Savienībā, ja apstrādes darbības ir saistītas ar: a) preču vai pakalpojumu piedāvāšanu šādiem datu subjektiem Savienībā, neatkarīgi no tā, vai no datu subjekta tiek prasīta samaksa; vai b) viņu uzvedības novērošanu, ciktāl viņu uzvedība notiek Savienībā.”*

“Darbības mērķorientēšanas kritērijs” var kļūt piemērojams attiecībā uz datu subjektiem, kuri atrodas Savienībā, atbilstoši 3. panta 2. punktam, ja pārzinis vai apstrādātājs, kurš neveic uzņēmējdarbību Savienībā, īsteno apstrādes darbības, kas ir saistītas ar diviem dažādiem un alternatīviem darbību veidiem, ja vien šīs apstrādes darbības ir saistītas ar datu subjektiem, kuri atrodas Savienībā. Papildus tam, ka darbības mērķorientēšanas kritērijs ir piemērojams tikai attiecībā uz apstrādi, ko īsteno pārzinis vai apstrādātājs, kurš neveic uzņēmējdarbību Savienībā, tas ir lielā mērā vērsts uz to, “ar ko apstrādes darbības ir saistītas”, un tas ir jānosaka katrā gadījumā atsevišķi.

EDAK uzsver, ka uz pārzini vai apstrādātāju var attiekties VDAR saistībā ar dažām tā veiktajām apstrādes darbībām, savukārt uz citām apstrādes darbībām VDAR var neattiekties. Galvenais elements, kas nosaka VDAR teritoriālo darbības jomu atbilstoši 3. panta 2. punktam, ir apsvērums par attiecīgajām apstrādes darbībām.

Tāpēc EDAK iesaka, novērtējot apstākļus saistībā ar darbības mērķorientēšanas kritērija piemērošanu, izmantot divkāršu pieeju, lai noteiktu, pirmkārt, vai apstrāde attiecas uz tādu datu subjektu personas datiem, kuri atrodas Savienībā, un, otrkārt, vai apstrāde ir saistīta ar preču vai pakalpojumu piedāvāšanu vai ar datu subjektu uzvedības novērošanu Savienībā.

a) Datu subjekti Savienībā

VDAR 3. panta 2. punktā ir atsauce uz *“Savienībā esošu datu subjektu personas datiem”*. Tāpēc darbības mērķorientēšanas kritērija piemērošanu neierobežo datu subjekta, kura personas dati tiek apstrādāti, valstspiederība, dzīvesvieta vai cita veida juridiskais statuss. VDAR 14. apsvērums apstiprina šādu interpretāciju, jo tajā ir noteikts: *“Šajā regulā noteiktajai aizsardzībai attiecībā uz personas datu apstrādi būtu jāattiecas uz fiziskām personām neatkarīgi no to valstspiederības vai dzīvesvietas.”*

Šis VDAR noteikums atspoguļo ES primāros tiesību aktus, kuri arī paredz plašu tvērumu personas datu aizsardzībai, kas neaprobežojas tikai ar ES pilsoņiem, turklāt Pamattiesību hartas 8. pantā ir noteikts, ka tiesības uz personas datu aizsardzību nav ierobežotas, bet ir “ikvienam”²².

Lai gan datu subjekta atrašanās Savienības teritorijā ir noteicošs faktors darbības mērķorientēšanas kritērija piemērošanai atbilstoši 3. panta 2. punktam, EDAK uzskata, ka datu subjekta, kurš atrodas Savienībā, valstspiederība vai juridiskais statuss nevar ierobežot regulas teritoriālo darbības jomu.

Prasība, ka datu subjektam jāatrodas Savienībā, jānovērtē, kad notiek attiecīgā “aktivizētājdarbība”, t. i., kad tiek piedāvātas preces vai pakalpojumi vai kad tiek veikta uzvedības novērošana, neatkarīgi no piedāvājuma vai veiktās uzraudzības ilguma.

²² Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 8. panta 1. punkts: “Ikvienai personai ir tiesības uz savu personas datu aizsardzību.”

Tomēr EDAK uzskata, ka attiecībā uz apstrādes darbībām, kas saistītas ar pakalpojumu piedāvāšanu, šis noteikums attiecas uz darbībām, kuras tieši, nevis netīši vai nejauši, ir vērstas uz personām ES. Tādējādi, ja apstrāde ir saistīta ar pakalpojumu, ko piedāvā tikai personām ārpus ES, bet pakalpojums netiek atteikts, kad šādas personas ieceļo ES, uz saistīto apstrādi neattiecas VDAR. Šajā gadījumā apstrāde ir saistīta nevis ar tīšu darbības mērķorientēšanu uz personām ES, bet gan ar darbības mērķorientēšanu uz personām ārpus ES, kura turpinās neatkarīgi no tā, vai personas paliek ārpus ES vai ieceļo Savienībā.

8. piemērs. Austrālijas uzņēmums piedāvā mobilo ziņu un video satura pakalpojumu, pamatojoties uz lietotāju izvēlēm un interesi. Lietotāji katru dienu vai nedēļu var saņemt jaunākās ziņas. Pakalpojumu piedāvā tikai lietotājiem, kuri atrodas Austrālijā un kuriem, abonējot šo pakalpojumu, jānorāda Austrālijas tālruna numurs.

Pakalpojuma abonents no Austrālijas dodas brīvdienās uz Vāciju un turpina izmantot pakalpojumu.

Lai gan Austrālijas abonents izmantos pakalpojumu, atrodoties ES, pakalpojums nav “mērķorientēts” uz personām ES, tas ir mērķorientēts tikai uz personām Austrālijā, tāpēc uz Austrālijas uzņēmuma veikto personas datu apstrādi neattiecas VDAR darbības joma.

9. piemērs. ASV nodibināts jaunuzņēmums, kuram nav komerciālas klātbūtnes ES un kurš neveic uzņēmējdarbību ES, nodrošina tūristiem pilsētu karšu lietojumprogrammu. Lietojumprogramma apstrādā personas datus saistībā ar to izmantojošo klientu (datu subjektu) atrašanās vietu, tiklīdz viņi sāk izmantot lietojumprogrammu pilsētā, ko tie apmeklē, lai piedāvātu pielāgotu reklāmu par vietām, ko apmeklēt, restorāniem, bāriem un viesnīcām. Lietojumprogramma ir pieejama tūristiem, kad viņi apmeklē Ņujorku, Sanfrancisko, Toronto, Parīzi un Romu.

ASV jaunuzņēmums, izmantojot savu pilsētu karšu lietojumprogrammu, savu darbību mērķorientē tieši uz personām Savienībā (proti, Parīzē un Romā), piedāvājot tām savus pakalpojumus, kad tās atrodas Savienībā. Uz ES esošu datu subjektu personas datu apstrādi saistībā ar pakalpojuma piedāvāšanu attiecas VDAR darbības joma atbilstoši 3. panta 2. punkta a) apakšpunktam. Turklāt, apstrādājot datu subjekta atrašanās vietas datus, lai piedāvātu pielāgotu reklāmu, pamatojoties uz viņu atrašanās vietu, apstrādes darbības ir arī saistītas ar personu uzvedības novērošanu Savienībā. Tāpēc uz ASV jaunuzņēmuma veikto apstrādi attiecas VDAR darbības joma arī atbilstoši 3. panta 2. punkta b) apakšpunktam.

EDAK arīdzan vēlas uzsvērt, ka tas vien, ka notiek Savienībā esošas personas datu apstrāde, nav pietiekams fakts, lai VDAR piemērotu tāda pārziņa vai apstrādātāja īstenotajām apstrādes darbībām, kurš neveic uzņēmējdarbību Savienībā. Vienmēr papildus ir jābūt elementam “darbības mērķorientēšana uz personām ES” — vai nu piedāvājot viņām preces vai pakalpojumus, vai arī novērojot viņu uzvedību (kā sīkāk paskaidrots turpmāk).

10. piemērs. ASV pilsonis brīvdienās ceļojot šķērso Eiropu. Atrodoties Eiropā, viņš lejupielādē un lieto ziņu lietojumprogrammu, ko piedāvā ASV uzņēmums. Lietojumprogramma ir paredzēta vienīgi ASV tirgum — tas ir skaidri norādīts lietojumprogrammas lietošanas nosacījumos, un par to liecina arī fakts, ka ASV dolārs lietojumprogrammā ir norādīts kā vienīgā pieejamā norēķinu valūta. Uz ASV tūrista personas datu vākšanu, ko veic ASV uzņēmums ar lietojumprogrammas starpniecību, neattiecas VDAR.

Turklāt būtu jānorāda, ka ES pilsoņu vai pastāvīgo iedzīvotāju personas datu apstrāde, kas notiek trešā valstī, nav pamats, lai piemērotu VDAR, kamēr vien apstrāde nav saistīta ar konkrētu piedāvājumu, kas vērsts uz personām ES, vai ar personu uzvedības novērošanu Savienībā.

11. piemērs. Bankai Taivānā ir klienti, kuru pastāvīgā dzīvesvieta ir Taivānā, bet kuriem ir Vācijas pilsonība. Banka darbojas tikai Taivānā; tās darbības nav vērstas uz ES tirgu. Uz bankas veikto Vācijas klientu personas datu apstrādi neattiecas VDAR.

12. piemērs. Kanādas imigrācijas iestāde apstrādā ES pilsoņu personas datus, kad viņi ieceļo Kanādas teritorijā, lai izskatītu viņu vīzu pieteikumus. Uz šo apstrādi neattiecas VDAR.

b) Preču vai pakalpojumu piedāvāšana datu subjektiem Savienībā neatkarīgi no tā, vai no datu subjekta tiek prasīta samaksa

Pirmā darbība, kuras veikšanas gadījumā piemēro 3. panta 2. punktu, ir “preču vai pakalpojumu piedāvāšana” — šis jēdziens ir plašāk aplūkots ES tiesību aktos un judikatūrā, kas būtu jāņem vērā, piemērojot darbības mērķorientēšanas kritēriju. Pakalpojumu piedāvāšana ietver arī informācijas sabiedrības pakalpojumus, kas Direktīvas (ES) 2015/1535²³ 1. panta 1. punkta b) apakšpunktā ir definēti kā “*jebkāds Informācijas sabiedrības pakalpojums, tas ir, jebkāds pakalpojums, ko parasti sniedz par atlīdzību no attāluma, ar elektroniskiem līdzekļiem un pēc pakalpojumu saņēmēja individuāla pieprasījuma.*”

Regulas 3. panta 2. punkta a) apakšpunktā ir norādīts, ka darbības mērķorientēšanas kritērijs saistībā ar preču vai pakalpojumu piedāvāšanu ir piemērojams neatkarīgi no tā, vai no datu subjekta tiek prasīta samaksa. Tāpēc tas, vai darbība, ko īsteno pārzinis vai apstrādātājs, kurš neveic uzņēmējdarbību Savienībā, ir uzskatāma par preces vai pakalpojuma piedāvāšanu, nav atkarīgs no tā, vai par piegādātajām precēm vai sniegtajiem pakalpojumiem tiek prasīta samaksa²⁴.

13. piemērs. ASV uzņēmums, kuram nav uzņēmējdarbības vietas ES, apstrādā to savu darbinieku personas datus, kuri bija devušies īslaicīgā komandējumā uz Franciju, Beļģiju un Nīderlandi, ar cilvēkresursiem saistītos nolūkos, jo īpaši lai varētu atlīdzināt viņu uzturēšanās izdevumus un samaksāt dienas naudu, kuras apmērs ir atkarīgs no valsts, kurā viņi uzturas.

Šajā situācijā, kamēr apstrādes darbība ir konkrēti saistīta ar personām Savienības teritorijā (t. i., darbiniekiem, kuri īslaicīgi uzturas Francijā, Beļģijā un Nīderlandē), tā nav saistīta ar pakalpojuma piedāvāšanu minētajām personām, bet ir daļa no apstrādes, kas darba devējam jāveic, lai tas varētu izpildīt savas līgumsaistības un ar cilvēkresursiem saistītos pienākumus personu nodarbinātības jomā. Apstrādes darbība nav saistīta ar pakalpojuma piedāvāšanu, tāpēc uz to neattiecas VDAR noteikums atbilstoši 3. panta 2. punkta a) apakšpunktam.

Vēl viens būtisks elements, nosakot, vai 3. panta 2. punkta a) apakšpunktā minēto darbības mērķorientēšanas kritēriju var uzskatīt par izpildītu, ir tas, vai preču vai pakalpojumu piedāvāšana ir vērsta uz personu Savienībā; citiem vārdiem sakot, vai pārzina rīcība, kas nosaka apstrādes līdzekļus un mērķus, liecina par tā ieceri piedāvāt preces vai pakalpojumus datu subjektam, kas atrodas Savienībā. VDAR 23. apsvērumā patiešām ir precizēts: “*Lai noteiktu, vai šāds pārzinis vai apstrādātājs piedāvā preces vai pakalpojumus datu subjektiem, kuri ir Savienībā, būtu jāpārlicinās, vai ir acīmredzams, ka*

²³ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2015/1535 (2015. gada 9. septembris), ar ko nosaka informācijas sniegšanas kārtību tehnisko noteikumu un Informācijas sabiedrības pakalpojumu noteikumu jomā.

²⁴ Konkrētāk sk. EST sprieduma lietā C-352/85 *Bond van Adverteerders* un citi / Nīderlandes valsts, 1988. gada 26. aprīlis, 16. punktā un EST sprieduma lietā C-109/92 *Wirth* [1993] *Racc.* I-6447, 15. punktā.

pārzinis vai apstrādātājs ir iecerējis piedāvāt pakalpojumus datu subjektiem vienā vai vairākās Savienības dalībvalstīs.”

Minētajā apsvērumā ir arī precizēts: *“Tā kā, lai pārliecinātos par šādu ieceri, nepietiek tikai ar to, ka ir pieejama pārziņa, apstrādātāja vai starpnieka tīmekļa vietne Savienībā, e-pasta adrese vai cita kontaktinformācija, vai ka tiek izmantota valoda, ko parasti izmanto trešā valstī, kurā pārzinis veic uzņēmējdarbību, faktori, piemēram, tādas valodas vai valūtas izmantošana, kuru parasti izmanto vienā vai vairākās dalībvalstīs, piedāvājot pasūtīt preces un pakalpojumus minētajā citā valodā, vai Savienībā esošu klientu vai lietotāju pieminēšana var liecināt par to, ka pārzinis ir iecerējis piedāvāt preces vai pakalpojumus datu subjektiem Savienībā.”*

Regulas 23. apsvērumā uzskaitītie elementi atspoguļo un ir saskaņā ar EST judikatūru, kuras pamatā ir Padomes Regula Nr. 44/2001²⁵ par jurisdikciju un spriedumu atzīšanu un izpildi civillietās un komercietās, un jo īpaši tās 15. panta 1. punkta c) apakšpunkts. Lietās *Pammer / Reederei Karl Schlüter GmbH & Co un Hotel Alpenhof / Heller* (apvienotās lietas C-585/08 un C-144/09) Tiesai tika lūgts paskaidrot, ko nozīmē frāze “novirza darbības” Regulas Nr. 44/2001 (regula “Brisele I”) 15. panta 1. punkta c) apakšpunkta nozīmē. EST nosprieda, ka, lai noteiktu, vai var uzskatīt, ka tirgotājs “novirza” savu darbību uz patērētāja domicila dalībvalsti regulas “Brisele I” 15. panta 1. punkta c) apakšpunkta nozīmē, tirgotājam jābūt izrādījušam savu ieceri nodibināt komercattiecības ar šādiem patērētājiem. Šajā kontekstā EST uzskatīja, ka pierādījumi ir pietiekami, lai uzskatītu, ka tirgotājs ir iecerējis iesaistīties darījumu attiecībās ar patērētājiem, kuru domicils ir dalībvalstī.

Lai gan jēdziens “novirzīt darbību” atšķiras no “preču vai pakalpojumu piedāvāšanas”, EDAK uzskata, ka šī judikatūra lietās *Pammer / Reederei Karl Schlüter GmbH & Co un Hotel Alpenhof / Heller* (apvienotās lietas C-585/08 un C-144/09)²⁶ varētu būt noderīga, izvērtējot, vai datu subjektam Savienībā tiek piedāvātas preces vai pakalpojumi. Tāpēc, ņemot vērā konkrētās lietas faktus, *inter alia* var apsvērt šādus faktoros, iespējams, tos savstarpēji kombinējot:

- attiecībā uz piedāvāto preci vai pakalpojumu ir minēta ES vai vismaz vienas dalībvalsts nosaukums;
- datu pārzinis vai apstrādātājs maksā meklētājprogrammas operatoram par atsaucis pakalpojumu internetā, lai patērētājiem Savienībā atvieglotu piekļuvi tā vietnei, vai pārzinis vai apstrādātājs ir sācis tirgvedības vai reklāmas kampaņas, kas vērstas uz ES valsts mērķauditoriju;
- attiecīgajai darbībai ir starptautisks raksturs, piemēram, tās ir konkrētas tūristu darbības;
- ir norādītas konkrētas adreses vai tālruņa numuri, kas sasniedzami no ES valsts;
- tiek izmantots augšējā līmeņa domēna nosaukums, kas nav tās trešās valsts domēna nosaukums, kurā ir pārziņa vai apstrādātāja uzņēmējdarbības vieta, piemēram, “.de”, vai tiek izmantoti neitrāli augšējā līmeņa domēnu nosaukumi, piemēram, “.eu”;
- apraksts par ceļošanas norādījumiem no vienas vai vairākām citām ES dalībvalstīm uz vietu, kur tiek sniegts pakalpojums;
- tiek minēta starptautiska klientūra, ko veido klienti, kuru domicils atrodas dažādās ES dalībvalstīs, jo īpaši uzrādot šādu klientu sagatavotas atsauksmes;
- izmantotā valoda vai valūta nav tā, ko parasti izmanto tirgotāja valstī, it īpaši vienas vai vairāku ES dalībvalstu valoda vai valūta;

²⁵ Padomes Regula (EK) Nr. 44/2001 (2000. gada 22. decembris) par jurisdikciju un spriedumu atzīšanu un izpildi civillietās un komercietās.

²⁶ Vēl jo svarīgāk ir tas, ka saskaņā ar 6. pantu Eiropas Parlamenta un Padomes Regulā (EK) Nr. 593/2008 (2008. gada 17. jūnijs) par tiesību aktiem, kas piemērojami līgumsaistībām (Roma I), ja nav izdarīta tiesību aktu izvēle, šo kritēriju par “darbības novirzīšanu” uz patērētāja mītnesvietas valsti ņem vērā, nosakot patērētāja mītnesvietas valsts tiesību aktus par tiesību aktiem, kas piemērojami līgumam.

- datu pārzinis piedāvā preču piegādi ES dalībvalstīs.

Kā jau minēts, vairāki no iepriekš uzskaitītajiem elementiem, ja tos aplūko atsevišķi, var nebūt skaidra norāde uz datu pārziņa ieceri piedāvāt preces vai pakalpojumus datu subjektiem Savienībā, tomēr katrs no tiem būtu jāņem vērā ikvienā *in concreto* analizē, lai noteiktu, vai ar datu pārziņa komerciālajām darbībām saistīto faktoru kombināciju var uzskatīt par preču vai pakalpojumu piegādi, kas vērsta uz datu subjektiem Savienībā.

Tomēr ir svarīgi atgādināt, ka saskaņā ar 23. apsvērumu tas vien, ka pārziņa, apstrādātāja vai starpnieka tīmekļa vietne ir pieejama Savienībā, ka tīmekļa vietnē ir norādīts tā e-pasts vai ģeogrāfiskā adrese, vai tā tālruņa numurs bez starptautiskā koda, pats par sevi nav pietiekams pierādījums pārziņa vai apstrādātāja iecerei piedāvāt preces vai pakalpojumus datu subjektam, kas atrodas Savienībā. Saistībā ar to EDAK atgādina, ka tad, kad preces vai pakalpojumus netīši vai nejauši sniedz personai Savienības teritorijā, uz saistīto personas datu apstrādi neattiecas VDAR teritoriālā darbības joma.

14. piemērs. Tīmekļa vietnē, kas tiek mitināta un pārvaldīta Turcijā, piedāvā personalizētu ģimenes fotoalbumu izveides, maketēšanas, drukāšanas un nosūtīšanas pakalpojumus. Tīmekļa vietne ir pieejama angļu, franču, nīderlandiešu un vācu valodā, un maksājumus var veikto eiro valūtā. Tīmekļa vietnē ir norādīts, ka fotoalbumus var nosūtīt pa pastu tikai Francijā, Beniluksa valstīs un Vācijā.

Šajā gadījumā ir skaidrs, ka personalizētu ģimenes fotoalbumu izveide, maketēšana un drukāšana ir pakalpojums ES tiesību aktu nozīmē. Fakts, ka tīmekļa vietne ir pieejama četrās ES valodās un ka fotoalbumus var piegādāt pa pastu sešās ES dalībvalstīs, liecina, ka ar Turcijas tīmekļa vietni ir iecerēts piedāvāt pakalpojumus personām Savienībā.

Līdz ar to ir skaidrs, ka apstrāde, ko veic Turcijas tīmekļa vietne kā datu pārzinis, ir saistīta ar pakalpojuma piedāvāšanu datu subjektiem Savienībā, tāpēc uz to attiecas VDAR noteiktie pienākumi un noteikumi atbilstoši 3. panta 2. punkta a) apakšpunktam.

Saskaņā ar 27. pantu datu pārzinim ir jāieceļ pārstāvis Savienībā.

15. piemērs. Privāts uzņēmums, kura mītne ir Monako, apstrādā savu darbinieku personas datus algu izmaksas vajadzībām. Daudzi uzņēmuma darbinieki ir Francijas un Itālijas rezidenti.

Šajā gadījumā, lai gan uzņēmuma veiktā apstrāde ir saistīta ar datu subjektiem Francijā un Itālijā, tā nenotiek saistībā ar preču vai pakalpojumu piedāvāšanu. Patiešām, cilvēkresursu pārvaldību, tostarp algu izmaksu, ko veic trešās valsts uzņēmums, nevar uzskatīt par pakalpojuma piedāvāšanu 3. panta 2. punkta a) apakšpunkta nozīmē. Konkrētā apstrāde nav saistīta ar preču vai pakalpojumu piedāvāšanu datu subjektiem Savienībā (un arī ne ar uzvedības novērošanu), un attiecīgi uz to neattiecas VDAR noteikumi atbilstoši 3. pantam.

Šis novērtējums neskar attiecīgās trešās valsts piemērojamos tiesību aktus.

16. piemērs. Šveices Universitāte Cīrihē sāk maģistrantūras studentu atlases procesu, darot pieejamu tiešsaistes platformu, kurā kandidāti var augšupielādēt savu dzīves aprakstu (CV) un pavadvēstuli, norādot arī savu kontaktinformāciju. Atlases process ir pieejams jebkuram studentam, kuram ir pietiekams vācu un angļu valodas zināšanu līmenis un bakalaura grāds. Universitāte īpaši nereklamē sevi studentiem ES universitātēs un pieņem maksājumus tikai Šveices valūtā.

Tā kā šis maģistrantūras studentu pieteikšanās un atlases procesā studenti no Savienības netiek īpaši izcelti un viņiem nav noteiktas īpašas specifikācijas, nevar konstatēt, ka Šveices Universitāte ir iecerējusi mērķorientēt darbību uz studentiem no konkrētām ES dalībvalstīm. Pietiekams vācu un angļu

valodas zināšanu līmenis ir vispārīga prasība, ko piemēro ikvienam pretendentam neatkarīgi no tā, vai viņš ir Šveices rezidents, persona Savienībā vai students no trešās valsts. Tāpēc, ja nav citu faktoru, kas norādītu uz to, ka darbība tiek mērķorientēta uz studentiem ES dalībvalstīs, nevar konstatēt, ka attiecīgā apstrāde ir saistīta ar izglītības pakalpojuma piedāvāšanu datu subjektam Savienībā, tāpēc uz šādu apstrādi neattiecas VDAR noteikumi.

Šveices Universitāte arī piedāvā vasaras kursus starptautiskajās attiecībās un šo piedāvājumu īpaši reklamē Vācijas un Austrijas universitātēs, lai palielinātu kursa apmeklētību. Šajā gadījumā Šveices Universitāte acīmredzami ir iecerējusi piedāvāt šādu pakalpojumu datu subjektam, kuri atrodas Savienībā, un uz saistītajām apstrādes darbībām attiecas VDAR.

c) Datu subjektu uzvedības novērošana

Otrā veida darbība, kuras veikšanas gadījumā piemēro 3. panta 2. punktu, ir datu subjektu uzvedības novērošana, ciktāl to uzvedība notiek Savienībā.

Regulas 24. apsvērumā ir precizēts: *“Savienībā esošu datu subjektu personas datu apstrāde, ko veic pārzinis vai apstrādātājs, kas neveic uzņēmējdarbību Savienībā, būtu jāveic saskaņā ar šo regulu arī tad, ja tā ir saistīta ar šādu datu subjektu uzvedības novērošanu, ciktāl to uzvedība notiek Savienībā.”*

Lai VDAR kļūtu piemērojama saskaņā ar 3. panta 2. punkta b) apakšpunktu, novērotajai uzvedībai visupirms jābūt saistītai ar datu subjektu Savienībā, un tiek piemērots arī kumulatīvs kritērijs, ka novērotajai uzvedībai ir jānotiek Savienības teritorijā.

Tādas apstrādes darbības būtība, ko var uzskatīt par uzvedības novērošanu, ir sīkāk paskaidrota 24. apsvērumā, kurā ir noteikts: *“Lai noteiktu, vai apstrādes darbību var uzskatīt par datu subjektu “uzvedības novērošanu”, būtu jāpārlicinās, vai fiziska persona tiek izsekota internetā, tostarp vai var turpmāk izmantot personas datu apstrādes paņēmienus, kas ietver fiziskas personas profilēšanu, jo īpaši, lai pieņemtu lēmumus par datu subjektu vai lai analizētu vai iepriekš paredzētu datu subjekta personīgās vēlmes, uzvedību un attieksmi.”* Lai gan 24. apsvērumā attiecas tikai uz uzvedības novērošanu, izsekojot personas darbības internetā, EDAK uzskata, ka, nosakot, vai apstrādes darbība ir uzvedības novērošana, būtu jāņem vērā arī izsekošana ar citu veidu tīklu vai tehnoloģiju starpniecību, kas ietver personas datu apstrādi, piemēram, izmantojot valkājamas vai citas viedierīces.

Atšķirībā no 3. panta 2. punkta a) apakšpunktā paredzētā noteikuma ne 3. panta 2. punkta b) apakšpunktā, ne 24. apsvērumā nav noteikta datu pārziņa vai apstrādātāja “darbības mērķorientēšanas ieceres” nepieciešamā pakāpe, kas jāņem vērā, lai noteiktu, vai novērošanas darbība ir pamats VDAR regulas piemērošanai attiecībā uz apstrādes darbībām. Tomēr vārda “novērošana” lietošana nozīmē, ka pārzinim ir konkrēta iecere savākt un vēlāk atkārtoti izmantot attiecīgos datus par personas uzvedību ES. EDAK neuzskata, ka jebkura personas datu vākšana tiešsaistē vai analīze par personām ES automātiski ir uzskatāma par “novērošanu”. Ir jāņem vērā, kādā nolūkā pārzinis apstrādā datus, un jo īpaši jebkāda turpmākā uzvedības analīze vai profilēšana, izmantojot šos datus. EDAK ņem vērā 24. apsvēruma formulējumu, kurā norādīts, ka, lai noteiktu, vai apstrāde ietver datu subjekta uzvedības novērošanu, viens no pamatapsvērumiem ir fizisku personu darbību izsekošana internetā, tostarp iespējamā profilēšanas paņēmieni turpmākā izmantošana.

Tāpēc 3. panta 2. punkta b) apakšpunkta piemērošana, kad datu pārzinis vai apstrādātājs novēro tādu datu subjektu uzvedību, kuri atrodas Savienībā, var ietvert plašu novērošanas pasākumu klāstu, jo īpaši:

- uzvedībai pielāgotas reklāmas;
- ar ģeogrāfisko atrašanās vietu saistītas darbības, jo īpaši tirgvedības nolūkos;

- izsekošanu tiešsaistē, izmantojot sīkdatnes vai jebkādus citus izsekošanas paņēmienus, piemēram, pirkstu nospiedumu ņemšanu;
- personalizētus diētas un veselības analīzes pakalpojumus tiešsaistē;
- videonovērošanu;
- tirgus apsekojumus un citus uzvedības pētījumus, pamatojoties uz individuāliem profiliem
- personas veselības stāvokļa uzraudzību vai regulāru ziņošanu par to.

17. piemērs. Konsultāciju pakalpojumu mazumtirdzniecības uzņēmums, kas veic uzņēmējdarbību ASV, sniedz konsultācijas par iepirkšanās centra mazumtirdzniecības zāles iekārtojumu Francijā, pamatojoties uz analīzi par klientu pārvietošanos centrā, kas tiek izsekota ar bezvadu interneta starpniecību.

Analīze par klientu pārvietošanos centrā, ko izseko ar bezvadu interneta starpniecību, ir uzskatāma par personu uzvedības novērošanu. Šajā gadījumā datu subjektu uzvedība notiek Savienībā, jo iepirkšanās centrs atrodas Francijā. Tāpēc uz konsultāciju uzņēmumu kā datu pārzini attiecas VDAR attiecībā uz šo datu apstrādi šajā nolūkā atbilstoši 3. panta 2. punkta b) apakšpunktam.

Saskaņā ar 27. pantu datu pārzinim ir jāieceļ pārstāvis Savienībā.

18. piemērs. Lietojumprogrammu izstrādātājs, kas veic uzņēmējdarbību Kanādā, bet neveic uzņēmējdarbību Savienībā, novēro datu subjektu uzvedību Savienībā, tāpēc uz to attiecas VDAR atbilstoši 3. panta 2. punkta b) apakšpunktam. Lietojumprogrammu optimizācijas un uzturēšanas vajadzībām izstrādātājs izmanto apstrādātāju, kas veic uzņēmējdarbību ASV.

Attiecībā uz šo apstrādi Kanādas pārzinim ir pienākums izmantot tikai atbilstošus apstrādātājus un nodrošināt, ka tā pienākumi, kas noteikti VDAR, ir atspoguļoti līgumā vai juridiskā aktā, kas reglamentē tā attiecības ar apstrādātāju ASV, atbilstoši 28. pantam.

d) Apstrādātājs, kas neveic uzņēmējdarbību Savienībā

Uz apstrādes darbībām, kas ir “saistītas” ar darbības mērķorientēšanas darbību, uz kuras pamata tiek piemērots 3. panta 2. punkts, attiecas VDAR teritoriālā darbības joma. EDAK uzskata, ka ir jābūt saistībai starp apstrādes darbību un preces vai pakalpojuma piedāvāšanu, tomēr nozīmīga un vērā ņemama ir gan apstrāde, ko veic pārzinis, gan apstrāde, ko veic apstrādātājs.

Kad runa ir par datu apstrādātāju, kas neveic uzņēmējdarbību Savienībā, lai noteiktu, vai uz tā veikto apstrādi var attiekties VDAR atbilstoši 3. panta 2. punktam, ir jāapsver, vai apstrādātāja veiktās apstrādes darbības “ir saistītas” ar pārzina veikto darbības mērķorientēšanu.

EDAK uzskata, ka tad, ja pārzina veiktās apstrādes darbības ir saistītas ar preču vai pakalpojumu piedāvāšanu vai personu uzvedības novērošanu Savienībā (“darbības mērķorientēšana”), uz jebkuru apstrādātāju, kam doti norādījumi veikt attiecīgo apstrādes darbību pārzina vārdā, saistībā ar konkrēto apstrādi attiecas VDAR darbības joma atbilstoši 3. panta 2. punktam.

Apstrādes darbības “mērķorientēšana” ir saistīta ar tās nolūkiem un līdzekļiem; lēmumu mērķorientēt darbību uz personām Savienībā var pieņemt tikai struktūra, kas darbojas kā pārzinis. Šāda interpretācija neizslēdz iespēju, ka apstrādātājs var aktīvi piedalīties apstrādes darbībās, kas saistītas ar darbības mērķorientēšanas kritēriju īstenošanu (t. i., apstrādātājs piedāvā preces vai pakalpojumus vai veic novērošanas darbības pārzina vārdā vai atbilstoši tā norādījumiem).

Tāpēc EDAK uzskata, ka galvenā uzmanība būtu jāpievērš apstrādātāja veikto apstrādes darbību un datu pārziņa veikto mērķorientēšanas darbību saistībai.

19. piemērs. Brazīlijas uzņēmums tiešsaistē pārdod pārtikas sastāvdaļas un vietējās receptes, šo preču piedāvājumu darot pieejamu personām Savienībā, reklamējot šos produktus un piedāvājot piegādi Francijā, Spānijā un Portugālē. Saistībā ar to uzņēmums sniedz norādījumus datu apstrādātājam, kas arī veic uzņēmējdarbību Brazīlijā, izstrādāt īpašus piedāvājumus klientiem Francijā, Spānijā un Portugālē, pamatojoties uz viņu iepriekšējiem pasūtījumiem, un veikt saistīto datu apstrādi.

Apstrādes darbības, ko veic apstrādātājs atbilstoši datu pārziņa norādījumiem, ir saistītas ar preču piedāvāšanu datu subjektiem Savienībā. Turklāt, izstrādājot šos pielāgotos piedāvājumus, datu apstrādātājs tieši novēro datu subjektus Savienībā. Tāpēc uz apstrādātāja veikto apstrādi attiecas VDAR atbilstoši 3. panta 2. punktam.

20. piemērs. ASV uzņēmums ir izstrādājis veselības un dzīvesveida lietojumprogrammu, ar kuras starpniecību lietotāji var reģistrēt minētajā ASV uzņēmumā savus personīgos rādītājus (miegā pavadīto laiku, svaru, asinsspiedienu, pulsu utt.). Pamatojoties uz rādītājiem, lietojumprogramma katru dienu sniedz lietotājiem ieteikumus par uzturu un sporta aktivitātēm. Apstrādi veic ASV datu pārzinis. Lietojumprogramma ir pieejama personām Savienībā, un to lieto personas Savienībā. Datu glabāšanas nolūkā ASV uzņēmums izmanto apstrādātāju, kas veic uzņēmējdarbību ASV (mākoņpakalpojumu sniedzēju).

Ciktāl ASV uzņēmums novēro personu uzvedību ES, tas, nodrošinot veselības un dzīvesveida lietojumprogrammas darbību, "mērķorientē" savu darbību uz personām ES, un uz tā veikto datu apstrādi par personām ES attiecas VDAR darbības joma atbilstoši 3. panta 2. punktam.

Veicot apstrādi atbilstoši ASV uzņēmuma sniegtajiem norādījumiem un tā vārdā, mākoņpakalpojumu sniedzējs / apstrādātājs veic apstrādes darbību, kas ir "saistīta ar" pārziņa darbības mērķorientēšanu uz personām ES. Uz šo apstrādes darbību, ko apstrādātājs veic sava pārziņa vārdā, attiecas VDAR darbības joma atbilstoši 3. panta 2. punktam.

21. piemērs. Turcijas uzņēmums piedāvā kultūras ceļojumu paketes ceļojumiem uz Tuvajiem Austrumiem ar gidēm, kuri runā angļu, franču un spāņu valodā. Ceļojumu paketes tiek īpaši reklamētas un piedāvātas tīmekļa vietnē, kura ir pieejama trīs valodās, ar iespēju veikt tiešsaistes rezervāciju un norēķināties EUR un GBP valūtā. Tirgvedības un komerciālās izpētes nolūkos uzņēmums sniedz norādījumus datu apstrādātājam — zvanu centram, kas veic uzņēmējdarbību Tunisijā, — sazināties ar bijušajiem klientiem Īrijā, Francijā, Beļģijā un Spānijā, lai saņemtu atsauksmes par viņu iepriekšējiem ceļojumiem un informētu viņus par jauniem piedāvājumiem un galamērķiem.

Pārzinis "mērķorientē" darbību, piedāvājot savus pakalpojumus personām ES, un uz tā veikto apstrādi attiecas 3. panta 2. punkta darbības joma.

Arī apstrādes darbības, ko veic Tunisijas apstrādātājs, kurš reklamē pārziņa pakalpojumus personām ES, ir saistītas ar pārziņa pakalpojumu piedāvāšanu, tāpēc uz tām attiecas 3. panta 2. punkta darbības joma. Turklāt šajā konkrētajā gadījumā Tunisijas apstrādātājs aktīvi piedalās apstrādes darbībās, kas saistītas ar darbības mērķorientēšanas kritēriju īstenošanu, piedāvājot pakalpojumus Turcijas pārziņa vārdā un atbilstoši tā norādījumiem.

e) Mijiedarbība ar citiem VDAR noteikumiem un citiem tiesību aktiem

EDAK arī plašāk novērtēs mijiedarbību starp VDAR teritoriālās darbības jomas piemērošanu atbilstoši 3. pantam un noteikumiem par starptautisku datu nosūtīšanu atbilstoši V nodaļai. Nepieciešamības gadījumā var tikt sniegti papildu norādījumi saistībā ar šo aspektu.

Pārziņiem vai apstrādātājiem, kuri neveic uzņēmējdarbību ES, tiks prasīts izpildīt savas trešās valsts vietējos tiesību aktus saistībā ar personas datu apstrādi. Tomēr, ja šāda apstrāde attiecas uz darbības mērķorientēšanu uz personām Savienībā atbilstoši 3. panta 2. punktam, pārzinim papildus pienākumam izpildīt savas valsts tiesību aktus būs jāizpilda arī VDAR. Šis noteikums tiek piemērots neatkarīgi no tā, vai apstrāde notiek, izpildot juridisku pienākumu trešā valstī, vai vienkārši pēc pārziņa brīvas izvēles.

3 APSTRĀDE VIETĀ, KUR SASKAŅĀ AR STARPTAUTISKAJĀM PUBLISKAJĀM TIESĪBĀM IR PIEMĒROJAMAS DALĪBVALSTS TIESĪBAS

Regulas 3. panta 3. punktā ir paredzēts: *“Šo regulu piemēro personas datu apstrādei, ko veic pārzinis, kas neveic uzņēmējdarbību Savienībā, bet vietā, kur saskaņā ar starptautiskajām publiskajām tiesībām ir piemērojamas dalībvalsts tiesības.”* Šis noteikums ir plašāk izvērstas 25. apsvērumā, kurā ir noteikts: *“Ja, ievērojot starptautiskās publiskās tiesības, ir piemērojamas dalībvalsts tiesības, tad šī regula būtu piemērojama arī pārzinim, kas neveic uzņēmējdarbību Savienībā, piemēram, pārzinim dalībvalsts diplomātiskajā pārstāvniecībā vai konsulātā.”*

Tāpēc EDAK uzskata, ka VDAR ir attiecināma uz personas datu apstrādi, ko veic ES dalībvalstu vēstniecības un konsulāti, kuri atrodas ārpus ES, jo uz šādu apstrādi attiecas VDAR darbības joma atbilstoši 3. panta 3. punktam. Uz dalībvalsts diplomātisko pārstāvniecību vai konsulātu kā datu pārzini vai apstrādātāju šādā gadījumā attiecas visi VDAR noteikumi, tostarp gadījumā, kad ir runa par datu subjekta tiesībām, vispārīgiem pienākumiem, kas saistīti ar pārzini un apstrādātāju, un personas datu nosūtīšanu uz trešām valstīm vai starptautiskām organizācijām.

22. piemērs. Nīderlandes konsulāts Kingstonā (Jamaikā) sāk tiešsaistes pieteikšanās procesu vietējo darbinieku pieņemšanai darbā, lai atbalstītu tā administrāciju.

Lai gan Nīderlandes konsulāts Kingstonā (Jamaikā) neveic uzņēmējdarbību Savienībā, fakts, ka tas ir tādas ES valsts konsulāts, kurā saskaņā ar publiskajām starptautiskajām tiesībām ir piemērojamas dalībvalsts tiesības, nozīmē, ka uz konsulāta veikto personas datu apstrādi attiecas VDAR atbilstoši 3. panta 3. punktam.

23. piemērs. Vācijas kruīza kuģis, kas kuģo starptautiskajos ūdeņos, apstrādā uz klāja esošo ceļotāju datus, lai piedāvātu viņiem personalizētas izklaides iespējas kruīza laikā.

Kamēr kuģis atrodas ārpus Savienības, starptautiskajos ūdeņos, fakts, ka tas ir Vācijā reģistrēts kruīza kuģis, nozīmē, ka saskaņā ar starptautiskajām publiskajām tiesībām uz tā veikto personas datu apstrādi attiecas VDAR atbilstoši 3. panta 3. punktam.

Atšķirīga situācija — kas gan nav saistīta ar 3. panta 3. punkta piemērošanu — ir gadījumā, kad saskaņā ar starptautiskajām tiesībām konkrētas vienības, struktūras vai organizācijas, kas veic uzņēmējdarbību Savienībā, gūst labumu no privilēģijām un imunitātes, piemēram, kas noteikta 1961. gada Vīnes

Konvencijā par diplomātiskajiem sakariem²⁷, 1963. gada Vīnes Konvencijā par konsulārajiem sakariem vai mītnes nolīgumos, kuri noslēgti starptautiskām organizācijām un to mītnes valstīm Savienībā. Saistībā ar to EDAK atgādina, ka VDAR piemērošana neskar starptautisko tiesību noteikumus, piemēram, tos, kas reglamentē trešo valstu diplomātisko misiju un konsulātu, kā arī starptautisku organizāciju privilēģijas un imunitāti. Vienlaikus jāatgādina, ka ikvienam pārzinim vai apstrādātājam, uz kuru attiecas VDAR darbības joma saistībā ar konkrētu apstrādes darbību un kurš veic personas datu apmaiņu ar šādām vienībām, struktūrām un organizācijām, ir jāievēro VDAR, tostarp attiecīgā gadījumā tās noteikumi par datu pārsūtīšanu uz trešām valstīm vai starptautiskām organizācijām.

4 TĀDU PĀRZIŅU VAI APSTRĀDĀTĀJU PĀRSTĀVJI, KURI NEVEIC UZŅĒMĒJDARBĪBU SAVIENĪBĀ

Datu pārzinim vai apstrādātājiem, uz kuriem attiecas VDAR atbilstoši tās 3. panta 2. punktam, ir pienākums iecelt pārstāvi Savienībā. Tādējādi, ja pārzinis vai apstrādātājs, kurš neveic uzņēmējdarbību Savienībā, bet uz kuru attiecas VDAR darbības joma, neieceļ pārstāvi Savienībā, tas pārkāpj regulu.

Šis noteikums nav pilnīgi jauns, jo līdzīgs pienākums jau bija paredzēts Direktīvā 95/46/EK. Saskaņā ar minēto direktīvu šis noteikums attiecas uz pārzinim, kuri neveica uzņēmējdarbību Kopienā un kuri personas datu apstrādei izmantoja automatizētu vai citādu aprīkojumu, kas atradās dalībvalsts teritorijā. Pienākumu iecelt pārstāvi Savienībā VDAR nosaka ikvienam pārzinim vai apstrādātājam, uz kuru attiecas 3. panta 2. punkta piemērošanas joma, ja vien tas neatbilst 27. panta 2. punktā noteiktajam izņēmuma kritērijam. EDAK uzskata, ka, lai atvieglotu šā īpašā noteikuma piemērošanu, ir jāsniedz plašāki norādījumi par pārstāvja Savienībā iecelšanas procesu, uzņēmējdarbības veikšanas pienākumiem un uzdevumiem atbilstoši 27. pantam.

Jānorāda, ka uz pārzini vai apstrādātāju, kas neveic uzņēmējdarbību Savienībā un kas ir rakstveidā iecēlis pārstāvi Savienībā saskaņā ar VDAR 27. pantu, neattiecas 3. panta 1. punkta darbības joma, t. i., pārstāvja klātbūtne Savienībā nav uzskatāma par pārzina vai apstrādātāja "uzņēmējdarbības vietu" 3. panta 1. punkta nozīmē.

a) Pārstāvja iecelšana

Regulas 80. apsvērumā ir precizēts: *"Pārzinim vai apstrādātājam ar rakstisku pilnvaru būtu nepārprotami jāieceļ pārstāvis, kas rīkojas pārzina vai apstrādātāja vārdā saistībā ar tā pienākumiem, kas noteikti šajā regulā. Šāda pārstāvja iecelšana neietekmē pārzina vai apstrādātāja pienākumus vai atbildību, kas noteikti šajā regulā. Šādam pārstāvim savi uzdevumi būtu jāveic saskaņā ar pārzina vai apstrādātāja dotajām pilnvarām, tostarp jāsadarbojas ar kompetentajām uzraudzības iestādēm attiecībā uz jebkuru darbību, ko veic, lai nodrošinātu šīs regulas ievērošanu."*

Tādējādi 80. apsvērumā minētās rakstiskās pilnvaras reglamentē attiecības un pienākumus starp pārstāvi Savienībā un datu pārzini vai apstrādātāju, kas veic uzņēmējdarbību ārpus Savienības, neskarot pārzina vai apstrādātāja pienākumus vai atbildību. Pārstāvis Savienībā var būt fiziska vai juridiska persona, kas veic uzņēmējdarbību Savienībā un kas spēj pārstāvēt datu pārzini vai apstrādātāju, kurš veic uzņēmējdarbību ārpus Savienības, saistībā ar tā attiecīgajiem pienākumiem atbilstoši VDAR.

Praksē pārstāvja Savienībā funkciju var īstenot, pamatojoties uz pakalpojumu līgumu, kas noslēgts ar personu vai organizāciju, tātad šo funkciju var uzņemt plašs komerciālu un nekomerciālu vienību

²⁷ http://legal.un.org/ilc/texts/instruments/english/conventions/9_1_1961.pdf

loks, piemēram, advokātu biroji, konsultāciju uzņēmumi, privātu uzņēmumi utt., ja vien šādas vienības veic uzņēmējdarbību Savienībā. Viens pārstāvis var arī rīkoties vairāku trešās valsts pārzīņu un apstrādātāju vārdā.

Ja pārstāvja funkciju uzņemas uzņēmums vai jebkāda cita veida organizācija, ieteicams atsevišķu personu iecelt par galveno kontaktpersonu un "atbildīgo" par katru pārstāvēto pārzīni vai apstrādātāju. Parasti ir lietderīgi arī norādīt šīs kontaktpersonas pakalpojumu līgumā.

Ievērojot VDAR, EDAK apstiprina, ka tad, ja uz vairākām pārzīņa vai apstrādātāja veiktajām apstrādes darbībām attiecas VDAR 3. panta 2. punkta darbības joma (un nav piemērojams neviens no VDAR 27. panta 2. punktā paredzētajiem izņēmumiem), netiek gaidīts, ka attiecīgais pārzinis vai apstrādātājs iecels vairākus pārstāvjus katrai atsevišķai apstrādes darbībai, uz kuru attiecas 3. panta 2. punkta darbības joma. EDAK neuzskata, ka pārstāvja Savienībā funkcija ir saderīga ar tāda ārēja datu aizsardzības speciālista ("DAS") lomu, kurš veic uzņēmējdarbību Savienībā. Regulas 38. panta 3. punktā ir noteiktas dažas pamatgarantijas, lai palīdzētu nodrošināt, ka DAS savā organizācijā spēj savus uzdevumus pildīt pietiekami autonomi. Proti, pārzīņiem vai apstrādātājiem ir jānodrošina, ka DAS "nesaņem nekādus norādījumus attiecībā uz minēto uzdevumu veikšanu." Regulas 97. apsvērumā ir piebilde, ka DAS "neatkarīgi no tā, vai pārzinis ir to darba devējs, būtu jāspēj neatkarīgi pildīt savus pienākumus un uzdevumus"²⁸. Šāda prasība par datu aizsardzības speciālista pietiekamu autonomijas pakāpi un neatkarību nešķiet saderīga ar pārstāvja Savienībā funkciju. Patiesi, pārstāvim ir jāpilda pārzīņa vai apstrādātāja pilnvaras, un viņš rīkojas pārzīņa vai apstrādātāja vārdā un izpildot tā tiešus norādījumus²⁹. Pārstāvi pilnvaro pārzinis vai apstrādātājs, kuru tas pārstāv, un tāpēc tas sava uzdevuma izpildē rīkojas pārzīņa vai apstrādātāja vārdā, un šāda loma nevar būt saderīga ar datu aizsardzības speciālista pienākumu un uzdevumu izpildi neatkarīgā veidā.

Turklāt, papildinot savu interpretāciju, EDAK atgādina par nostāju, ko jau ir paudusi 29. panta datu aizsardzības datu grupa, uzsverot, ka "interesu konflikts var rasties arī, piemēram, ja ārējam DAS uzdod pārstāvēt pārzīni vai apstrādātāju tiesā lietās, kas saistītas ar datu aizsardzības jautājumiem"³⁰.

Līdzīgi, ņemot vērā pienākumu un interešu iespējamo konfliktu izpildes panākšanas tiesvedībā, EDAK neuzskata, ka datu pārzīņa pārstāvja Savienībā funkcija ir saderīga ar datu apstrādātāja lomu attiecībā uz to pašu datu pārzīni, jo īpaši saistībā ar to attiecīgo pienākumu izpildi un atbilstību.

Lai gan VDAR neuzliek pienākumu datu pārzīnim vai pārstāvim pašam paziņot uzraudzības iestādei par viņa iecelšanu, EDAK atgādina, ka saskaņā ar 13. panta 1. punkta a) apakšpunktu un 14. panta 1. punkta a) apakšpunktu pārzīņiem atbilstīgi saviem informēšanas pienākumiem ir jāsniedz datu subjektiem informācija par sava pārstāvja Savienībā identitāti. Šādu informāciju, piemēram, iekļauj [paziņojumā par privātumu un] sākotnējā informācijā, ko datu subjektiem sniedz datu vākšanas brīdī. Ja pārzinis, kas neveic uzņēmējdarbību Savienībā, bet uz ko attiecas 3. panta 2. punkts, neinformē datu subjektus, kas ir Savienībā, par sava pārstāvja identitāti, tas neizpilda savus pārredzamības pienākumus, kas noteikti VDAR. Turklāt šādai informācijai jābūt viegli pieejamai uzraudzības iestādēm, lai atvieglotu saziņas uzsākšanu, kad ir nepieciešama sadarbība.

²⁸ 29. panta datu aizsardzības grupas Pamatnostādnes par datu aizsardzības speciālistiem ("DAS"), WP 243, vers. 01, ko apstiprinājusi EDAK.

²⁹ Ārējs DAS, kas rīkojas arī kā pārstāvis Savienībā, nevar, piemēram, atrasties situācijā, kad viņam kā pārstāvim sniedz norādījumus paziņot datu subjektam pārzīņa vai apstrādātāja pieņemtu lēmumu vai pasākumu, ko viņš kā DAS uzskatījis par neatbilstošu VDAR noteikumiem un ieteicis neizpildīt.

³⁰ 29. panta datu aizsardzības grupas Pamatnostādnes par datu aizsardzības speciālistiem ("DAS"), WP 243, vers. 01, ko apstiprinājusi EDAK.

24. piemērs. Tīmekļa vietne, kas minēta 12. piemērā un tiek mitināta un pārvaldīta Turcijā, piedāvā personalizētu ģimenes fotoalbumu izveides, maketēšanas, drukāšanas un nosūtīšanas pakalpojumus. Tīmekļa vietne ir pieejama angļu, franču, nīderlandiešu un vācu valodā, un maksājumus var veikt eiro vai Lielbritānijas mārciņu valūtā. Tīmekļa vietnē ir norādīts, ka fotoalbumus var nosūtīt pa pastu tikai Francijā, Beniluksa valstīs un Vācijā. Tā kā uz šo tīmekļa vietni attiecas VDAR atbilstoši tās 3. panta 2. punkta a) apakšpunktam, datu pārzinim ir jāieceļ pārstāvis Savienībā.

Pārstāvim jāveic uzņēmējdarbība vienā no dalībvalstīm, kurās ir pieejams piedāvātais pakalpojums, šajā gadījumā — Francijā, Beļģijā, Nīderlandē, Luksemburgā vai Vācijā. Informācijā, ko tiešsaistē dara pieejamu datu subjektiem, kad viņi sāk izmantot pakalpojumu, izveidojot savu fotoalbumu, jānorāda datu pārziņa un tā pārstāvja Savienībā vārds, uzvārds un kontaktinformācija. Šai informācijai jābūt norādītai arī tīmekļa vietnes vispārīgajā paziņojumā par privātumu.

b) Izņēmumi attiecībā uz iecelšanas pienākumu³¹

Lai gan 3. panta 2. punkta piemērošanas gadījumā pārziņiem vai apstrādātājiem, kuri veic uzņēmējdarbību ārpus Savienības, ir pienākums iecelt pārstāvi Savienībā, 27. panta 2. punktā ir paredzēts izņēmums attiecībā uz obligāto pienākumu iecelt pārstāvi Savienībā, ko var izmantot divos atsevišķos gadījumos, proti, ja

- J) apstrāde ir “neregulāra, neietver — plašā mērogā — 9. panta 1. punktā minēto īpašo datu kategoriju apstrādi vai 10. pantā minēto personas datu par sodāmību un pārkāpumiem apstrādi”, un ja ir “maz ticams, ka tā radīs risku fizisku personu tiesībām un brīvībām, ņemot vērā apstrādes raksturu, kontekstu, apmēru un nolūkus.”

Ievērojot nostājas, ko iepriekš ir paudusi 29. panta datu aizsardzības datu grupa, EDAK uzskata, ka apstrādes darbību var uzskatīt par “neregulāru” tikai tad, ja tā netiek veikta regulāri un ja tā notiek nesaistīti ar pārziņa vai apstrādātāja parasto uzņēmējdarbību vai darbību³².

Turklāt, lai gan VDAR nav definēts, ko nozīmē “apstrāde plašā mērogā”, 29. panta datu aizsardzības darba grupa iepriekš savās Pamatnostādnēs WP 243 par datu aizsardzības speciālistiem (DAS) ieteica, ka, nosakot, vai apstrāde tiek veikta plašā mērogā, būtu jāņem vērā jo īpaši šādi faktori: iesaistīto datu subjektu skaits — vai nu kā konkrēts skaitlis, vai kā attiecīgo iedzīvotāju daļa —; datu apjoms un/vai dažādo apstrādāto datu objektu klāsts; datu apstrādes darbības ilgums vai pastāvīgums; apstrādes darbības ģeogrāfiskais tvērums³³.

Visbeidzot, EDAK uzsver, ka izņēmums attiecībā uz iecelšanas pienākumu atbilstoši 27. pantam attiecas uz apstrādi, par kuru ir “maz ticams, ka tā radīs risku fizisku personu tiesībām un brīvībām”³⁴, tādējādi neattiecinot šo izņēmumu tikai uz tādu apstrādi, par kuru ir maz ticams, ka tā varētu radīt lielu risku datu subjektu tiesībām un brīvībām. Saskaņā ar 75. apsvērumu, novērtējot datu subjektu tiesībām un brīvībām radīto risku, būtu jāņem vērā gan riska iespējamība, gan tā nopietnība;

vai

³¹ Par pamatu izņēmumiem attiecībā uz iecelšanas pienākumu var izmantot daļu no kritērijiem un interpretācijas, kas noteikta 29. panta datu aizsardzības darba grupas Pamatnostādnēs WP 243, vers. 01 (Datu aizsardzības speciālists) — apstiprinājusi EDAK.

³² 29. panta datu aizsardzības darba grupas nostājas dokuments par atkāpēm no pienākuma reģistrēt apstrādes darbības atbilstoši VDAR 30. panta 5. punktam.

³³ 29. panta datu aizsardzības darba grupas Pamatnostādnēs par datu aizsardzības speciālistiem (DAS), pieņemtas 2016. gada 13. decembrī, pēdējoreiz pārskatītas 2017. gada 5. aprīlī, WP 243, vers. 01 — apstiprinājusi EDAK.

³⁴ VDAR 27. panta 2. punkta a) apakšpunkts.

J) apstrādi veic “publiska iestāde vai struktūra”.

Tas, vai vienība, kas veic uzņēmējdarbību ārpus Savienības, ir uzskatāma par publisku iestādi vai struktūru, ir jānovērtē uzraudzības iestādēm *in concreto* un katrā gadījumā atsevišķi³⁵. EDAK norāda, ka, ņemot vērā publisko iestāžu vai struktūru uzdevumu un pienākumu būtību, gadījumi, kad publiska iestāde vai struktūra trešā valstī piedāvā preces vai pakalpojumus datu subjektam Savienībā vai novēro datu subjekta uzvedību Savienībā, visticamāk, ir ierobežoti.

c) Uzņēmējdarbības veikšana vienā no dalībvalstīm, kur atrodas datu subjekti, kuru personas datus apstrādā

Regulas 27. panta 3. punktā ir noteikts: “Pārstāvis veic uzņēmējdarbību vienā no tām dalībvalstīm, kur atrodas datu subjekti, kuru personas datus apstrādā saistībā ar preču vai pakalpojumu piedāvāšanu tiem vai kuru uzvedība tiek novērota.” Gadījumos, kad ievērojama daļa datu subjektu, kuru personas dati tiek apstrādāti, atrodas vienā konkrētā dalībvalstī, EDAK uzskata, ka laba prakse ir, ja pārstāvis veic uzņēmējdarbību tajā pašā dalībvalstī. Tomēr pārstāvim joprojām jābūt viegli pieejamam datu subjektiem dalībvalstīs, kur tas neveic uzņēmējdarbību un kur tiek piedāvāti pakalpojumi vai preces vai kur tiek novērota uzvedība.

EDAK apstiprina, ka kritērijs pārstāvja Savienībā uzņēmējdarbības vietas noteikšanai ir to datu subjektu atrašanās vieta, kuru personas dati tiek apstrādāti. Šajā ziņā apstrādes vieta, pat ja apstrādi veic apstrādātājs, kas veic uzņēmējdarbību citā dalībvalstī, nav būtisks faktors, nosakot pārstāvja Savienībā uzņēmējdarbības vietu.

25. piemērs. Indijas farmācijas uzņēmums, kuram nav ne komerciālas klātbūtnes, ne uzņēmējdarbības vietas Savienībā un uz kuru attiecas VDAR atbilstoši 3. panta 2. punktam, sponsorē klīniskus izmēģinājumus, ko veic pētnieki (slimnīcas) Beļģijā, Luksemburgā un Nīderlandē. Lielākā daļa pacientu, kuri piedalās klīniskajos izmēģinājumos, atrodas Beļģijā.

Indijas farmācijas uzņēmums kā datu pārzinis ieceļ pārstāvi Savienībā, kas veic uzņēmējdarbību vienā no trim dalībvalstīm, kur pacienti kā datu subjekti piedalās klīniskajā izmēģinājumā (Beļģijā, Luksemburgā vai Nīderlandē). Tā kā vairums pacientu ir Beļģijas rezidenti, ieteicams, lai pārstāvja uzņēmējdarbības vieta būtu Beļģijā. Tomēr arī šādā gadījumā pārstāvim Beļģijā vajadzētu būt viegli pieejamam datu subjektiem un uzraudzības iestādēm Nīderlandē un Luksemburgā.

Šajā konkrētajā gadījumā pārstāvis Savienībā var būt sponsora likumīgais pārstāvis Savienībā atbilstoši Regulas (ES) Nr. 536/2014 par klīniskajām pārbaudēm 74. pantam, ja vien tas nerīkojas kā datu apstrādātājs klīnisko izmēģinājumu sponsora vārdā, tas veic uzņēmējdarbību vienā no minētajām trim dalībvalstīm un abas funkcijas tiek reglamentētas un īstenotas atbilstoši katram tiesiskajam regulējumam.

d) Pārstāvja pienākumi un uzdevumi

Pārstāvis Savienībā rīkojas tā pārstāvētā pārziņa vai apstrādātāja vārdā attiecībā uz pārziņa vai apstrādātāja pienākumiem atbilstoši VDAR. Tas jo īpaši attiecas uz pienākumiem, kas saistīti ar datu

³⁵ VDAR nav definēts, kas ir “publiska iestāde vai struktūra”. EDAK uzskata, ka šā jēdziena nozīme jānosaka atbilstoši dalībvalsts tiesību aktiem. Attiecīgi publiskas iestādes un struktūras ir valsts, reģionālas un vietējas iestādes, taču saskaņā ar piemērojamiem dalībvalstu tiesību aktiem šis jēdziens parasti ietver arī vairākas citas publisko tiesību struktūras.

subjektu tiesību īstenošanu, un saistībā ar to, kā jau minēts, datu subjektiem norāda pārstāvja identitāti un kontaktinformāciju saskaņā ar 13. un 14. pantu. Lai gan pārstāvis pats nav atbildīgs par datu subjektu tiesību ievērošanu, viņam jāveicina saziņa starp datu subjektiem un pārstāvēto pārzini vai apstrādātāju, lai datu subjektu tiesību īstenošana būtu efektīva.

Ievērojot 30. pantu, pārziņa vai apstrādātāja pārstāvis jo īpaši reģistrē pārziņa vai apstrādātāja pakļautībā veiktās apstrādes darbības. EDAK uzskata, ka, lai gan šāda reģistrācija ir pienākums, kas noteikts gan pārzinim un apstrādātājam, gan pārstāvim, pārzinis vai apstrādātājs, kas neveic uzņēmējdarbību Savienībā, ir atbildīgs par reģistrēto datu primāro saturu un atjaunināšanu un viņam vienlaikus ir jāsniedz savam pārstāvim visa precīza un atjaunināta informācija, lai arī pārstāvis varētu veikt uzskaiti un jebkurā laikā to darīt pieejamu. Vienlaikus pārstāvis pats ir atbildīgs par to, lai spētu sniegt šādu informāciju atbilstīgi 27. pantam, piemēram, kad pie viņa vēršas uzraudzības iestāde saskaņā ar 27. panta 4. punktu.

Kā precizēts 80. apsvērumā, pārstāvim savi uzdevumi būtu jāveic arī atbilstoši pārziņa vai apstrādātāja dotajām pilnvarām, tostarp jāsadarbības ar kompetentajām uzraudzības iestādēm attiecībā uz jebkuru darbību, ko veic, lai nodrošinātu regulas ievērošanu. Praksē tas nozīmē, ka uzraudzības iestāde sazinās ar pārstāvi saistībā ar visiem jautājumiem par tāda pārziņa vai apstrādātāja atbilstības nodrošināšanas pienākumiem, kurš veic uzņēmējdarbību ārpus Savienības, un pārstāvim jāspēj veicināt jebkādu informatīvu vai procesuālu apmaiņu starp pieprasītāju uzraudzības iestādi un pārzini vai apstrādātāju, kas veic uzņēmējdarbību ārpus Savienības.

Tāpēc pārstāvim Savienībā, ja nepieciešams, ar komandas palīdzību, jāspēj efektīvi sazināties ar datu subjektiem un sadarboties ar attiecīgajām uzraudzības iestādēm. Tas nozīmē, ka šai saziņai principā būtu jānotiek valodā vai valodās, ko lieto uzraudzības iestādes un attiecīgie datu subjekti, vai — ja tas prasa nesamērīgus centienus — ka pārstāvim jāizmanto citi veidi un metodes, lai nodrošinātu saziņas efektivitāti. Tāpēc pārstāvja pieejamībai ir būtiska nozīme, lai nodrošinātu, ka datu subjekti un uzraudzības iestādes spēj viegli sazināties ar pārzini vai apstrādātāju no trešās valsts. Saskaņā ar 80. apsvērumu un 27. panta 5. punktu pārstāvja iecelšana Savienībā neietekmē pārziņa vai apstrādātāja pienākumus vai atbildību atbilstoši VDAR un neskar tiesiskās darbības, kādas var tikt ierosinātas pret pašu pārzini vai apstrādātāju. VDAR neparedz, ka pārstāvis Savienībā ir atbildīgs tā pārstāvētā pārziņa vai apstrādātāja vietā.

Tomēr būtu jānorāda, ka jēdziens “pārstāvis” tika ieviests tieši tādēļ, lai atvieglotu sadarbību ar pārziņiem vai apstrādātājiem, uz kuriem attiecas VDAR 3. panta 2. punkts, un efektīvi panāktu, ka šādi pārziņi vai apstrādātāji ievēro VDAR. Mērķis bija nodrošināt uzraudzības iestādēm iespēju ierosināt izpildes panākšanas procedūras ar tā pārstāvja starpniecību, ko iecēluši pārziņi vai apstrādātāji, kuri neveic uzņēmējdarbību Savienībā. Tas ietver arī uzraudzības iestāžu iespēju attiecināt uz pārstāvi korektīvus pasākumus vai administratīvus naudas sodus un sankcijas, kas ir noteiktas pārzinim vai apstrādātājam, kurš neveic uzņēmējdarbību Savienībā, saskaņā ar VDAR 58. panta 2. punktu un 83. pantu. Tomēr iespēja pieprasīt no pārstāvja tiešu atbildību attiecas tikai uz tā tiešajiem pienākumiem, kas ir minēti VDAR 30. pantā un 58. panta 1. punktā.

EDAK arī uzsver, ka VDAR 50. panta mērķis ir veicināt tiesību aktu izpildes panākšanu attiecībā pret trešām valstīm un starptautiskām organizācijām un ka patlaban saistībā ar to tiek apsvērta plašāku starptautiskās sadarbības mehānismu izstrāde.